

Orientacions curriculars

Ciències Socials:

Geografia i Història

Educació secundària obligatòria

Proposta per cursos

Índex

Proposta a 1r curs d'ESO	3
Bloc 1: Reptes del món actual	3
Bloc 2: Societat i territoris	6
Bloc 3: Compromís cívic	11
Proposta a 2n curs d'ESO	14
Bloc 1: Reptes del món actual	14
Bloc 2: Societat i territoris	17
Bloc 3: Compromís cívic	23
Proposta a 3r curs d'ESO	26
Bloc 1: Reptes del món actual	26
Bloc 2: Societat i territoris	28
Bloc 3: Compromís cívic	36
Proposta a 4t curs d'ESO	40
Bloc 1: Reptes del món actual	40
Bloc 2: Societat i territoris	44
Bloc 3: Compromís cívic	50

Proposta a 1r curs d'ESO

Bloc 1: Reptes del món actual

Objectius de desenvolupament sostenible

- Identificació de dilemes actuals vinculats als objectius de desenvolupament sostenible (ODS) i connexió amb experiències pròximes o locals.
- Participació en debats respectuosos, escoltant i considerant punts de vista diferents.
- Distinció de fets, opinions, biaixos i interessos en debats, notícies, mapes i discursos públics sobre aquesta problemàtica. [ESS]
- Ubicació de l'Agenda 2030 i les seves propostes en un marc de reptes globals amb implicacions socioambientals.
- Relació de conductes quotidianes amb impactes globals utilitzant escales múltiples (local-global) i comparació dels resultats d'accions individuals i col·lectives.

Ubicació espacial

- Aplicació de tècniques bàsiques d'orientació i localització utilitzant punts cardinals, brúixola i coordenades.
- Interpretació de llegendes i símbols de mapes.
- Elaboració i interpretació de plànols i mapes d'espais quotidians, aplicant escales per representar distàncies i superfícies. [ESS]
- Reconeixement de fonts cartogràfiques fiables i utilització de visualitzadors per obtenir informació espacial.
- Interpretació de capes senzilles: relleu, usos del sòl, densitat, clima. [ESS]
- Creació de representacions simples fent servir eines digitals (captura, anotació, marcadors).

Emergència climàtica

- Identificació dels principals elements del clima i els factors que el condicionen, a partir de gràfiques i dades senzilles. [ESS]
- Anàlisi de com el clima influencia les activitats humanes i paisatges, i reconèixer evidències locals i globals del canvi climàtic.
- Observació dels cicles climàtics naturals i comparació amb el canvi climàtic actual, d'origen antropogènic.
- Reconeixement de diferents tipus de riscos naturals i antropogènics i els seus impactes.

- Relació de fenòmens extrems amb el context climàtic actual i amb les vulnerabilitats socials, tenint en compte col·lectius diversos (edat, gènere, classe, capacitat física, situació administrativa...).

Biodiversitat, recursos naturals i desigualtat

- Identificació d'amenaques ambientals comunes en els ecosistemes planetaris.
- Explicació d'exemples de desequilibris i els seus efectes en ecosistemes i territoris concrets, i interpretació de dades o imatges que mostren canvis ecològics.
- Valoració dels efectes de les activitats humanes sobre els ecosistemes i la biodiversitat. [ESS]
- Incorporació de testimonis de comunitats locals afectades per diversitat de conflictes ambientals, per posar-los en relació amb situacions similars en altres regions del món.
- Compromís amb el patrimoni natural local i participació en iniciatives de conservació.
- Reflexió sobre les intervencions humanes en l'espai com una forma de relació de les societats amb l'entorn.
- Anàlisi i identificació de causes i conseqüències en casos d'impacte d'activitats humanes que provoquen canvis en el territori, i prioritzar la interpretació de mapes i imatges.
- Valoració de la desigualtat dels efectes de les problemàtiques ambientals sobre col·lectius diversos, i la seva relació amb la justícia ambiental i la perspectiva de gènere.
- Identificació i anàlisi crítica sobre els grups socials beneficiaris i grups socials que reben els impactes en les transformacions territorials. [ESS]
- Proposta de solucions per a la transformació d'impactes en l'àmbit local amb perspectiva de futur i bé comú.
- Diferenciació de recursos renovables i no renovables, relacionant-los amb els ritmes i cicles de regeneració i degradació.
- Comparació dels recursos materials i energètics generats a Catalunya amb els que s'utilitzen.
- Comprensió de desigualtats socials, de gènere i territorials en l'accés i explotació de recursos, així com les relacions de dependència entre territoris que se'n deriven.
- Valoració de conflictes bèl·lics, econòmics i ambientals globals amb relació a l'extracció i la distribució de recursos. [ESS]
- Estudi de casos de conflictes locals relacionats amb la generació d'energies renovables de manera centralitzada. [ESS]
- Valoració d'alternatives sostenibles i les seves implicacions socials i econòmiques.

Prevenió de riscos

- Identificació del risc com a resultat del perill amb relació a la vulnerabilitat i l'exposició, entenent que afecta de manera desigual persones, col·lectius i territoris.
- Reconeixement de tipus de riscos i els seus elements: causes, vulnerabilitats i impactes. [ESS]
- Localització de zones de risc properes i ubicació de grans zones de risc en l'àmbit global.
- Examen d'accidents passats, les seves causes i les mesures de protecció que haurien ajudat a evitar-los o minimitzar-los.
- Proposta de mesures de protecció i de reducció de vulnerabilitats, per evitar riscos futurs, considerant específicament col·lectius en situació de vulnerabilitat.
- Diferenciació de la prevenció, la gestió i la mitigació amb relació als riscos.
- Identificació de mesures preventives bàsiques.
- Valoració de les responsabilitats individuals, col·lectives, d'organismes privats i de les administracions públiques en la prevenció, la gestió i la mitigació dels riscos.
- Anàlisi de simulacres o protocols del centre educatiu.
- Elaboració de missatges o infografies de prevenció inclusives.
- Elaboració d'un petit pla de prevenció o simulació escolar davant una catàstrofe d'origen natural o humà.

Tecnologies de la informació i societat del coneixement

- Reflexió sobre quan, com i per què fem servir eines digitals, valorant-ne les aportacions, els beneficis, els riscos i els perjudicis.
- Distinció de fonts fiables i detecció dels efectes de la desinformació. [ESS]
- Utilització d'eines digitals per comunicar informació amb rigor i responsabilitat.
- Cerca, tractament de la informació i elaboració de coneixement.
- Cerca d'informació a partir de la formulació de preguntes d'indagació sobre problemes socials.
- Identificació de dades bàsiques: data, autoria, mitjà, font, fiabilitat de cada font d'informació.
- Comunicació i debat sobre les conclusions.
- Reconeixement de les ciències socials com les àrees de coneixement que analitzen la societat i ens ajuden a entendre-la. [ESS]
- Comprensió i ús de conceptes bàsics de les ciències socials.

Concentració i distribució de la riquesa

- Anàlisi de dades sobre desigualtats econòmiques tenint en compte factors com el gènere, l'origen, la situació socioeconòmica o el territori.
- Valoració crítica d'alguns indicadors de desigualtat global.
- Representació de dades relacionades amb les desigualtats que evidencien la distribució desigual de la riquesa.
- Identificació de situacions d'accés desigual als béns bàsics.
- Comprensió de la funció dels serveis públics com a garant de drets i del benestar col·lectiu i redistribució de recursos.
- Reconeixement del sistema d'impostos com a mecanisme col·lectiu per finançar serveis públics. **[ESS]**

Igualtat de gènere

- Reconeixement de la universalitat dels drets.
- Anàlisi de dades sobre desigualtats de gènere en diferents contextos socials i culturals del món.
- Reconeixement de violències explícites, estructurals i simbòliques en contextos propers.
- Reconeixement dels rols i els estereotips de gènere com a construccions socials i culturals sobre els cossos sexuals.
- Detecció d'estereotips i discriminacions de gènere en situacions quotidianes i productes culturals.
- Caracterització de conceptes bàsics sobre els rols i els constructes de gènere. **[ESS]**

Bloc 2: Societat i territoris

Mètodes de les ciències socials

- Identificació dels passos concrets per fer una recerca en ciències socials a partir de preguntes sobre problemes socials rellevants, del nostre entorn i del món actual.
- Desenvolupament de preguntes que ens fem per entendre la societat i de quina manera podem respondre-les.
- Aplicació guiada i progressivament autònoma de metodologies de les ciències socials per investigar fets socials i territorials. **[ESS]**
- Cerca d'informació fent ús de les tècniques de les ciències socials de manera guiada i progressivament autònoma.
- Comparació entre font històrica i element patrimonial.
- Ús de fonts en les ciències socials per comprendre fets socials del passat i del present.
- Anàlisi crítica i contrast de fonts.

- Reflexió sobre la importància de les fonts i en especial la seva interpretació en la construcció del coneixement i en les preguntes que ens fem.
- Identificació d'arxius, biblioteques i museus de l'entorn com a institucions que conserven i difonen el patrimoni i el coneixement col·lectiu.
- Reconeixement del tipus de fonts que usen i custodien.
- Valoració de l'impacte social que tenen les temàtiques, exposicions i propostes d'aquestes entitats.

Cronologia i temps històric

- Comprensió de les línies del temps com a eina de representació de processos històrics i identificació de les possibilitats i les limitacions.
- Interpretació de línies del temps i identificació d'elements temporals clau: els períodes, els esdeveniments, l'anterioritat, la simultaneïtat i la posterioritat.
- Elaboració de línies temporals sobre la història pròpia o sobre altres contextos.
- Utilització dels operadors temporals de canvi, continuïtat i simultaneïtat per entendre la història com un procés no lineal i complex i evitant el determinisme. **[ESS]**

Origen de la humanitat

- Comparació de les disciplines que han intervingut en l'estudi de l'origen de l'ésser humà.
- Descripció de les fases de l'evolució de l'ésser humà situant-les cronològicament i geogràficament, i valoració de les implicacions dels canvis físics en el desenvolupament social i cultural.
- Anàlisi de les primeres formes d'organització social i valoració de la diversitat de models socials i culturals sense jerarquitzar-los des d'una mirada etnocèntrica. **[ESS]**
- Descripció de les primeres formes d'organització social durant el paleolític i valoració dels elements de cooperació, repartiment no jerarquitzat ni sexuat de tasques i cura del grup.
- Valoració de la cooperació i l'ajuda mútua com a elements clau en la supervivència humana i la construcció de les primeres societats.
- Relació entre els canvis en les societats prehistòriques i factors com les variacions climàtiques, comparació d'estratègies d'adaptació del passat amb els reptes climàtics actuals i valoració de la capacitat humana d'adaptació.
- Comprensió de les migracions humanes com un fenomen inherent i constant en les societats humanes, i identificació de les principals causes que contribueixen a les migracions personals o grupals.
- Identificació de les principals rutes migratòries de les primeres espècies humanes des de l'est i el sud d'Àfrica a la resta del món.

- Anàlisi de les dinàmiques de mobilitat, diversitat cultural, trobada i convivència de les espècies i grups humans en etapes prehistòriques. [ESS]
- Reconeixement dels assentaments i vestigis artístics i biològics de les societats prehistòriques a la península Ibèrica i al territori català, per valorar-ne les aportacions en el coneixement d'aquestes societats.
- Valoració de les implicacions socials i culturals de canvis tecnològics i econòmics principals de les societats prehistòriques, així com la seva influència en la periodització històrica. [ESS]
- Reflexió crítica sobre com es representen les societats prehistòriques i identificació d'estereotips i discursos racistes, sexistes o eurocèntrics.

Primeres civilitzacions

- Identificació de les zones geogràfiques de les primeres civilitzacions conegudes, especialment les civilitzacions fluvials de Mesopotàmia, la Xina, l'Índia, Egipte i Mesoamèrica, per valorar la importància dels recursos fluvials i hídrics, i la situació climàtica.
- Comprensió de la relació entre medi, recursos i organització social i anàlisi de com l'agricultura i la gestió de l'aigua afavoreixen el creixement de les primeres societats urbanes. [ESS]
- Caracterització i comparació de les considerades com a primeres civilitzacions.
- Anàlisi del sorgiment de l'escriptura en aquestes civilitzacions: causes i impactes en les activitats, les legislacions i la transmissió de coneixement. [ESS]
- Valoració crítica del sorgiment de les desigualtats amb relació a la divisió i especialització del treball, els estats i la consolidació de sistemes patriarcals i de propietat.
- Debat sobre el col·lapse d'aquestes civilitzacions a partir de les teories sobre l'abús i la gestió dels recursos, per fer comparatives amb situacions actuals.
- Descripció d'una ruta comercial i la seva importància econòmica, social, cultural i política.
- Comprensió de quins eren els recursos bàsics de l'antiguitat i quines necessitats cobrien fent analogies i comparacions amb el present.
- Identificació de les grans rutes comercials en l'antiguitat, comparar-les amb les actuals i identificar canvis i continuïtats. [ESS]
- Valoració de la importància dels intercanvis comercials entre cultures del mar Mediterrani i del seu impacte en la construcció de patrimonis culturals, artístics i polítics comuns.
- Explicació de les estratègies per al control de recursos en l'antiguitat establint comparacions amb el món actual i valorant-ne els impactes socials, desigualtats creades i les possibles derivacions futures. [ESS]

Les arrels de la cultura occidental

- Descripció de les característiques culturals del món clàssic, judeocristià i islàmic.
- Valoració de les aportacions d'aquestes cultures a Europa i reconeixement de la influència mútua entre cultures i els processos històrics de transmissió, adaptació i reinterpretació dels seus valors i normes socials. [ESS]
- Reconeixement dels llegats lingüístics, artístics, urbanístics, culturals, gastronòmics i festius d'aquestes cultures en l'entorn proper.
- Identificació de què és el patrimoni.
- Caracterització del patrimoni material i immaterial.
- Identificació d'elements del llegat d'aquestes cultures en la societat actual i en altres contextos culturals del món, i valoració dels canvis i transformacions.

Evolució dels sistemes econòmics i dels models d'organització social

- Caracterització de la distribució desigual o equitativa dels recursos i l'organització i divisió del treball.
- Valoració sobre com afecten les diferències en l'organització del treball i la distribució de recursos en les desigualtats socials, ambientals, econòmiques i de gènere.
- Comparació de les activitats econòmiques de diferents societats i èpoques històriques, i les relacions d'igualtat o desigualtat que s'hi han configurat.
- Reflexió sobre la diversitat en la consciència ecosocial de diferents models econòmics al llarg de la història.

Territori i paisatge

- Reconeixement dels humans com una espècie que viu en societat i transforma el territori.
- Contextualització de diversos tipus d'assentaments humans, en funció de l'estacionalitat o la mobilitat del grup.
- Valoració de les implicacions que té per a la vida social, econòmica i política cada un dels assentaments, especialment els pobles, les ciutats i les metròpolis. [ESS]
- Valoració de les implicacions que té cada un dels assentaments en relació amb el medi i la gestió de recursos.
- Reconeixement dels paisatges importants en la nostra vida individual i col·lectiva.
- Reconeixement de la importància del paisatge en el benestar físic i emocional de les persones, valorar-lo com a bé comú i assumir actituds de cura, preservació i corresponsabilitat en l'entorn proper.
- Descripció dels elements del paisatge i la seva interrelació.
- Valoració dels canvis i continuïtats en l'evolució dels paisatges.

Violència i conflictes armats

- Diferenciació i caracterització dels diferents tipus de conflicte.
- Anàlisi de conflictes del present i del passat, i reconeixement de causes immediates, causes estructurals i conseqüències.
- Anàlisi de conflictes del present i del passat, i reconeixement dels agents implicats, els seus interessos i les diferències en les seves responsabilitats i situacions de poder.
- Identificació dels tipus de violència que es viuen en un conflicte i, especialment, un conflicte armat.

Les persones invisibilitzades de la història

- Reconeixement de totes les persones com a dignes i importants, i com a agents històrics. **[ESS]**
- Identificació dels mecanismes causants de desigualtats, opressions, exclusions i violències en l'actualitat i en altres contextos històrics.
- Identificació dels mecanismes d'invisibilització i menyspreu de grups de persones a través de no reconèixer-ne els mèrits o d'obviar-ne la història.
- Revisió dels propis estereotips històrics relacionats amb el gènere i el protagonisme de dones i homes.
- Reconeixement de l'experiència històrica de matriarcats, models de societat igualitaris i societats no binàries per desnaturalitzar les desigualtats de gènere.
- Reconeixement d'experiències d'agència femenina, individuals i col·lectives, en tots els contextos treballats.

Evolució de les expressions artístiques i culturals

- Reconeixement de l'art i la cultura com a formes d'expressar, comunicar, transformar i conviure pròpiament humanes.
- Observació d'expressions artístiques i culturals.
- Contextualització d'aquestes expressions.
- Valoració de les expressions artístiques i culturals en el seu context històric, tècnic i simbòlic. **[ESS]**
- Valoració de la funció i l'impacte socials de les expressions culturals o artístiques per les persones d'aquell moment.
- Caracterització del patrimoni material i immaterial.
- Valoració dels elements patrimonials des de la significació, les identitats i el reconeixement per part de la societat. **[ESS]**
- Reconeixement dels principals elements patrimonials del nostre context i del seu valor cultural, artístic, històric, social, científic o identitari.

Bloc 3: Compromís cívic

Dignitat humana i drets universals

- Reflexió sobre què significa la igualtat i la dignitat humanes per a cadascú.
- Reconeixement de drets i deures individuals i col·lectius.
- Reconeixement de les situacions de desigualtat que posen en risc la garantia dels drets i la possibilitat d'exercir els deures. [ESS]
- Rebuig i denúncia de les situacions de desigualtat, d'acord amb la defensa dels drets i deures de les persones.
- Identificació de mecanismes de protecció i denúncia en casos de vulneracions de drets.
- Presa de consciència i valoració dels debats actuals sobre els avenços i els retrocessos en drets humans.

Alteritat

- Reconeixement de la diversitat de vivències, experiències, situacions, opinions, maneres de ser i de pensar en la societat.
- Revisió dels prejudicis i estigmes que tenim de persones i col·lectius.
- Valoració dels punts de vista al voltant d'una mateixa situació. [ESS]
- Distinció entre fets i opinions en aquests diferents punts de vista.
- Reconeixement, escolta, valoració i respecte envers les visions d'altres persones i perspectives.

Igualtat de gènere

- Identificació dels drets i deures de les persones en l'actualitat.
- Caracterització del masclisme en el marc d'un sistema patriarcal.
- Identificació i revisió de les pròpies representacions i prejudicis de gènere.
- Identificació de situacions i discriminacions masclistes en diferents contextos històrics i en l'actualitat.
- Rebuig i denúncia de situacions masclistes del nostre entorn. [ESS]

Convivència cívica i cultura democràtica

- Reconeixement de què és una democràcia i caracterització dels sistemes democràtics, posant èmfasi en la divisió de poders, la participació ciutadana, els principis d'igualtat i llibertat, i la concepció de la ciutadania com a subjecte de drets. [ESS]
- Comparació de les característiques dels sistemes democràtics amb els no democràtics, especialment l'absolutisme i els totalitarismes.

- Interpretació dels moments històrics clau en la consolidació de la democràcia com a sistema polític: del món antic, els parlaments i consells medievals, a les revolucions liberals i la universalització del sufragi.
- Coneixement i comprensió del funcionament dels sistemes electorals.
- Valoració de les implicacions d'una societat democràtica, més enllà del sistema polític, i de la seva salut actual. [ESS]
- Defensa d'actituds i accions d'un sistema democràtic.

Consciència ambiental

- Reconeixement de les societats humanes com a part dels ecosistemes.
- Valoració de la defensa dels ecosistemes i del medi ambient des de l'ètica ecosocial i des de l'ecodependència de les societats humanes.
- Presa de consciència i valoració dels debats actuals sobre els drets dels animals i de la natura.
- Anàlisi de conflictes ambientals de l'entorn proper i identificació de les seves causes, els interessos i els agents.
- Reconeixement de moviments d'activisme ambiental de l'entorn proper, i valorar-ne les propostes, incloent-hi les perspectives ecofeministes que relacionen la defensa de la biodiversitat amb la igualtat de gènere i la justícia social. [ESS]
- Compromís en moviments i projectes en defensa de la biodiversitat i la justícia climàtica, ambiental i social.

Conservació i defensa del patrimoni històric, artístic i cultural

- Reconeixement de la importància de l'art i la cultura en la nostra construcció com a éssers humans i com a societats.
- Relació dels conceptes d'art, cultura, llegat, memòria i patrimoni.
- Caracterització dels llegats artístic, cultural i patrimonial de la nostra societat. [ESS]
- Valoració i respecte de la diversitat de les expressions artístiques, culturals i patrimonials.
- Implicació activa en la defensa i preservació d'elements de llegats culturals propers.

Les xarxes socials

- Identificació de les tecnologies que usem i el tipus de comunicació que tenim.
- Valoració de les implicacions positives i les negatives de l'ús de les TIC en el context proper, en la societat i en el món.
- Identificació dels drets digitals i les possibilitats dels entorns digitals en la vetlla o la vulneració dels drets humans.
- Caracterització dels riscos personals i socials relacionats amb l'ús de les TIC. [ESS]

- Reflexió sobre el paper que podem tenir en els riscos, violències i delictes relacionats amb l'ús de les TIC des de l'execució, la complicitat o com a víctimes.
- Ús de les mesures de seguretat per prevenir els riscos d'aquestes tecnologies i fer-ne un ús just, ètic i responsable.

Gestió de les emocions

- Relació entre emocions i sentiments.
- Reflexió sobre el paper de les emocions i els sentiments en els pensaments, les vivències, les decisions i els comportaments.
- Reconeixement de les pròpies emocions davant situacions socials i personals concretes.

Ús del temps de lleure i hàbits de salut i de consum

- Reflexió sobre la importància de la gestió del temps en les societats i en els projectes de vida personals i col·lectius.
- Identificació de les formes de vida, oci i hàbits de consum en l'actualitat i en altres cultures i períodes històrics. [ESS]
- Interpretació dels factors i les causes que han influït en aquests canvis.

Ciutadania europea i cooperació internacional

- Reconeixement dels valors fundacionals de la Unió Europea.
- Identificació dels moments històrics clau en la conformació d'una idea d'Europa. [ESS]
- Anàlisi de les tensions o controvèrsies entre els projectes polítics unificadors i la diversitat de pobles i nacions.
- Valoració dels reptes com la garantia dels drets lingüístics de llengües minoritzades, la revisió de l'eurocentrisme o la reparació històrica del colonialisme.
- Respecte i valoració dels diferents posicionaments en relació amb el sentiment de pertinença europeu.
- Argumentació sobre els reptes de la ciutadania europea en la construcció d'un món més just.

Proposta a 2n curs d'ESO

Bloc 1: Reptes del món actual

Objectius de desenvolupament sostenible

- Anàlisi de les seves causes i conseqüències, posant èmfasi en desigualtats globals, drets humans, gènere i sostenibilitat.
- Distinció de fets, opinions, biaixos i interessos en debats, notícies, mapes i discursos públics sobre aquesta problemàtica. **[ESS]**
- Construcció de judicis propis argumentats sobre aquests dilemes a partir de fonts diverses i relats humanitzats que incorporin perspectives de diferents territoris i contextos culturals i socials del món.
- Valoració de les responsabilitats i competències dels agents: organitzacions supraestatals, estats i governs, entitats i col·lectius, ciutadania organitzada o accions individuals.
- Reconeixement de moviments socials i comunitaris que treballen per la sostenibilitat i la justícia social com a exemples d'agència col·lectiva.
- Projectió de futurs possibles i proposta de millora per revertir les problemàtiques ambientals i socials, tenint en compte l'escala local-global. **[ESS]**

Ubicació espacial

- Formulació de preguntes sobre per què representem el territori d'una manera i no d'una altra: intencionalitat i silencis cartogràfics.
- Valoració del mapa com una construcció social que influeix en la percepció del territori i en les decisions de col·lectius diversos, i en la manera com representem i entenem les relacions globals entre territoris.
- Relació de dades territorials amb problemàtiques reals de l'entorn i amb dinàmiques globals que connecten territoris i societats.
- Incorporació de fonts humanitzadores (històries locals, entrevistes, fotografies) dins de l'anàlisi territorial.

Emergència climàtica

- Identificació de les causes antropogèniques del canvi climàtic actual i reconeixement de les responsabilitats desiguals en l'emergència climàtica.
- Valoració dels impactes del canvi climàtic actual en els paisatges i els problemes socioambientals del territori català. **[ESS]**
- Anàlisi de casos reals de catàstrofes i identificació de les seves causes i mesures de protecció.

- Distinció de les estratègies de mitigació i d'adaptació al canvi climàtic a través de la proposta de millores amb visió de futur, tenint en compte la necessitat de garantir els drets humans i la diversitat pel que fa a la vulnerabilitat. [ESS]
- Anàlisi i valoració crítica de les estratègies de mitigació i adaptació actuals aplicades a un territori concret.

Tecnologies de la informació i societat del coneixement

- Valoració crítica de les aportacions d'eines digitals en el coneixement històric i geogràfic i en els propis aprenentatges sobre les ciències socials.
- Anàlisi crítica de la informació: identificació d'idees clau, diferenciació de fets i opinions, identificació d'arguments i posicionaments, valoració d'intencionalitats, omissions i biaixos, i reflexió sobre els efectes i els impactes d'aquesta informació en el seu context. [ESS]
- Contrast de la informació: comparació amb altres fonts i informacions, per valorar la fiabilitat, la multiperspectiva i la relació entre relats hegemònics i alternatius.
- Construcció de judicis i arguments propis a partir del contrast i l'anàlisi crítica de la informació. [ESS]
- Explicitació de les finalitats democràtiques, de justícia social, de gènere i de construcció d'una ciutadania crítica de la perspectiva crítica de les ciències socials.
- Formulació de preguntes sobre la societat o sobre problemes socials propers, i mobilització d'estratègies per respondre-les.
- Interpretació de fonts primàries i secundàries amb mirada crítica.
- Reconeixement que els fets socials poden tenir interpretacions diverses, segons les perspectives socials, culturals i de gènere des de les quals s'analitzen.

Desafiaments demogràfics al món actual

- Identificació dels trets bàsics de la demografia: natalitat, mortalitat, reemplaçament; esperança de vida; creixement natural i creixement de la població. [ESS]
- Interpretació de piràmides d'edats, gràfiques i indicadors demogràfics simples i comparació entre diferents territoris.
- Relació de les característiques demogràfiques d'una població amb alguns reptes demogràfics del present i del futur en àmbits local, regional i global.
- Detecció de biaixos i discursos discriminadors per raó de gènere, origen, cultura o altres factors en discursos sobre demografia i migracions.
- Debat sobre la planificació de serveis i polítiques públiques municipals per vetllar pel benestar i els drets de tota la població. [ESS]
- Anàlisi de dinàmiques demogràfiques concretes relacionades amb un fet o fenomen territorial específic.
- Valoració de les causes i els efectes d'aquestes dinàmiques demogràfiques.

- Reconeixement de les dinàmiques de mobilitat i les migracions com a fenòmens clau en les poblacions actuals.
- Comprensió de conceptes bàsics relacionats amb les migracions i les mobilitats. **[ESS]**
- Identificació d'efectes diferencials sobre col·lectius vulnerables, i dels factors socials, econòmics i ambientals que els expliquen a escala global.
- Anàlisi i valoració de casos propers de mobilitat o migració, a través d'històries de vida.
- Reconeixement dels factors físics, econòmics i socials que condicionen la distribució desigual de la població en el territori. **[ESS]**
- Interpretació de mapes de densitat de població i xarxes urbanes.
- Anàlisi de problemes i oportunitats de viure en entorns rurals i urbans en diferents territoris del món.
- Simulació de decisions urbanístiques amb impactes reals sobre els col·lectius que viuen a les ciutats i municipis rurals.
- Incorporació d'imaginari socioambientals que reverteixin les causes reals de la desigual distribució territorial de la població per millorar el benestar i la sostenibilitat al territori.
- Debat sobre models de ciutat i pobles sostenibles.

Concentració i distribució de la riquesa

- Identificació d'algunes causes econòmiques que provoquen polarització de desigualtats en les societats capitalistes. **[ESS]**
- Reconeixement que les desigualtats no són inevitables, sinó que depenen de decisions econòmiques, polítiques i socials.
- Anàlisi de discursos simplistes sobre la pobresa i la riquesa, i identificació d'estereotips.
- Valoració del paper dels serveis públics i de les iniciatives solidàries en la reducció de desigualtats i l'atenció a col·lectius vulnerabilitzats.
- Identificació de diferents formes de contribució i de recaptació pública de recursos.
- Anàlisi de debats actuals i discursos simplistes sobre impostos, despesa pública i evasió fiscal, i reconeixement de diferents posicionaments.
- Anàlisi de com les desigualtats econòmiques condicionen la garantia de drets i la cobertura de necessitats bàsiques en diferents col·lectius i territoris.
- Comprensió de les necessitats bàsiques de supervivència, relacionant-les amb la proposta del mínim vital. **[ESS]**
- Anàlisi crítica dels arguments sobre el mínim vital i reconeixement d'aquells que s'ajusten a la justícia social.

- Valoració de diversos sistemes econòmics i socials, en cultures i moments històrics diferents, amb relació a la garantia de les necessitats humanes.
- Participació en debats amb relació al mínim vital.

Igualtat de gènere

- Diferenciació entre les discriminacions i les desigualtats d'origen legal i les d'origen normatiu.
- Anàlisi de discriminacions des de la mirada interseccional. [ESS]
- Anàlisi de com els rols de gènere condicionen oportunitats i decisions de tothom. [ESS]
- Participació en processos coeducatius que incorporin veus diverses que proposen mirades no binàries de les societats.
- Formulació de compromisos personals i col·lectius per fer de l'aula i el centre educatiu un espai segur, respectuós i igualitari.

Bloc 2: Societat i territoris

Mètodes de les ciències socials

- Interpretació de la informació obtinguda per poder construir coneixement i per elaborar explicacions pròpies relacionant causes i conseqüències.
- Comunicació dels resultats de la recerca i formulació de conclusions o propostes en relació amb el problema estudiat.
- Reflexió sobre la importància de la preservació de les fonts com a part del patrimoni col·lectiu, per a la memòria i el dret a la informació.
- Construcció de relats diversos sobre una mateixa realitat a partir de les fonts analitzades, i identificació d'absències i biaixos. [ESS]
- Participació en projectes conjunts amb les entitats del nostre entorn que permetin investigar i comunicar coneixement social i visibilitzar col·lectius històricament marginats, amb impacte comunitari. [ESS]

Cronologia i temps històric

- Anàlisi crítica de línies temporals i reconeixement d'interpretacions, silencis i experiències i grups poc representats. [ESS]
- Aplicació d'aquests conceptes en aspectes relacionats amb drets de diversitat de col·lectius i relacions socials.
- Diferenciació entre una visió lineal i una visió no lineal de la història i evitar interpretacions simplistes o deterministes.
- Establiment de relacions entre processos del passat i problemàtiques actuals del seu entorn, i imaginar futurs possibles.

Origen i evolució de l'organització social

- Comprensió del significat de desigualtat social.
- Identificació de situacions de desigualtat en societats des de l'antiguitat, amb reconeixement dels grups que tenien poder i dels que en quedaven exclosos.
- Valoració de diferents estructures polítiques i d'organització social i identificació de l'ús i la instrumentalització que es feia de les desigualtats, la pobresa, l'esclavitud o les guerres pel manteniment de les jerarquies.
- Anàlisi de les relacions de poder entre grups socials en societats antigues i medievals, comparació amb l'actualitat i qüestionament de la seva continuïtat. [ESS]
- Reconeixement de formes de resistència o canvi davant situacions d'injustícia, incloent-hi accions dels col·lectius discriminats o invisibilitzats.
- Relació entre desigualtats del passat i situacions actuals.
- Caracterització de diferents formes d'organització política en diversos períodes històrics.
- Identificació de qui pren les decisions i qui en queda exclòs, en cada forma d'organització política.
- Comparació de diferents sistemes polítics en relació amb la participació i els drets de diferents grups socials. [ESS]
- Anàlisi transversal de l'evolució de les organitzacions polítiques i administratives del territori dels Països Catalans al llarg del temps.
- Reconeixement que les formes d'organització política i les fronteres han canviat al llarg del temps com a resultat de conflictes i transformacions socials.
- Reflexió sobre la construcció de les identitats geogràfiques i nacionals en territoris i estructures polítiques canviants i anàlisi crítica de diferents interpretacions històriques.
- Anàlisi de com les formes d'organització política han influït en les desigualtats socials.
- Identificació de diferències en drets i condicions de vida segons el grup social dels sistemes polítics, incidint en la participació o exclusió política de determinats col·lectius.
- Comparació entre societats del passat i del present pel que fa a drets i participació, amb relació al sistema polític.
- Reconeixement de la capacitat de les persones i col·lectius per transformar les formes d'organització social i política. [ESS]
- Debat sobre les implicacions, avantatges i inconvenients de cada un dels sistemes polítics, i valoració dels que ens semblen més justos.

Les arrels de la cultura occidental

- Comprensió de les tres grans religions monoteistes i consideració del paper de les normes religioses en la definició i regulació dels rols socials i de gènere i les formes d'autoritat.
- Reflexió sobre la construcció de les identitats, la diversitat i els llegats culturals, i sobre els elements que decidim reconèixer com a patrimoni i els que no.
- Valoració de la funció que tenen diferents institucions i organitzacions socials en la preservació, la difusió i la reapropiació d'aquest patrimoni, i de les maneres diferents de preservar-lo i cuidar-lo.
- Reflexió sobre els elements que, en l'actualitat, conservem com a patrimoni o llegat d'aquestes cultures, amb quins criteris es decideix què és patrimoni i què cal preservar per al futur. **[ESS]**

Religió i organització social

- Distinció entre religions politeistes i monoteistes.
- Comparació dels tipus de religions i anàlisi del paper que tenen en l'organització social i en la definició de normes i valors col·lectius.
- Identificació de les relacions que han establert les religions majoritàries i el poder en diferents territoris i anàlisi dels efectes socials i polítics, incloent-hi la regulació dels rols socials i de gènere.
- Caracterització del cristianisme en la cultura europea i reconeixement de la diversitat.
- Identificació del paper polític de l'Església i en la configuració de cultures i mentalitats.
- Valoració del llegat cultural religiós en l'art, les cançons, les tradicions i celebracions, i reflexió sobre com ens hi relacionem en les societats actuals. **[ESS]**
- Comprensió sobre què és una persecució com a vulneració sistemàtica de drets per motius d'identitat, creences o ideologia.
- Comprensió sobre què és un conflicte, i identificació de la multiplicitat de causes i actors implicats.
- Identificació de persecucions i conflictes per motius religiosos i ideològics en el passat, anàlisi del context sense interpretacions simplistes o estigmatitzadores.
- Anàlisi de com els discursos d'odi, d'intolerància o d'exclusió han contribuït a legitimar persecucions i violències, tant en el passat com en el present.
- Comparació de persecucions i conflictes del passat amb situacions actuals, i valoració de la protecció dels drets humans.
- Promoció d'actituds de respecte, diàleg i cultura de pau davant la diversitat religiosa i ideològica, i reconeixement del seu paper en la construcció d'una cultura de pau global.

Evolució dels sistemes econòmics i dels models d'organització social

- Anàlisi dels conflictes socials relacionats amb la denúncia de les desigualtats i la lluita per la justícia social i econòmica en aquestes èpoques històriques.
- Imaginació de models econòmics possibles basats en la justícia social i ambiental.
- Identificació de situacions de desigualtat en l'entorn proper i al món, i valoració dels efectes diferents en funció del gènere.
- Relació de les desigualtats actuals amb la distribució dels recursos i la divisió del treball.
- Comparació del sistema actual amb altres societats del passat i anàlisi de com s'organitzaven els rols socials i el treball.
- Anàlisi de respostes del passat a necessitats bàsiques (com l'habitatge) per identificar idees útils per als reptes actuals.
- Proposar alternatives a problemes i reptes actuals des d'una perspectiva de drets humans i responsabilitat ciutadana.

Territori i paisatge

- Revisió històrica de l'evolució de la relació entre les ciutats i el món rural per ubicar els principals reptes i oportunitats del món actual i possibilitats per al futur. [ESS]
- Anàlisi de problemes i reptes actuals, relacionant-los amb aquesta evolució.
- Anàlisi crítica de problemes i reptes socials i ambientals a partir dels paisatges. [ESS]
- Participació activa en el problema analitzat i proposta de millores argumentades i realistes per afavorir-ne la sostenibilitat, la qualitat ambiental i el benestar de la comunitat.

Violència i conflictes armats

- Comparació de conflictes del present i del passat, amb èmfasi en l'evolució de la tecnologia i la indústria armamentística, i del rol que els mitjans de comunicació tenen en els conflictes.
- Reflexió sobre les diferents maneres que tenim de posicionar-nos o comprometre'ns davant conflictes actuals. [ESS]
- Valoració dels moviments de resistència i de defensa de la pau, l'antimilitarisme, la justícia social i els drets humans en els conflictes, i identificació dels seus èxits. [ESS]
- Valoració del paper de les organitzacions i els mecanismes internacionals per la prevenció de conflictes armats.
- Anàlisi d'exemples reals de gestió i resolució no armada de conflictes.
- Proposta de solucions justes i emparades en els drets humans a conflictes concrets, a diferents escales.

L'ampliació del món conegut i les civilitzacions no europees

- Reflexió sobre la importància de conèixer el món on vivim i els mecanismes que han tingut diferents societats històriques per conèixer el territori, significar-lo i representar el món conegut.
- Descripció de la situació històrica i comercial de l'impàs de l'edat mitjana a l'edat moderna amb relació a l'ampliació del món conegut de les potències europees.
- Caracterització de les dinàmiques interrelacionades entre el colonialisme, el sistema econòmic, els canvis científicotècnics, els rols de gènere i el sistema ideològic.
- Reflexió sobre les vivències i els impactes diferents per a les vides de les persones i agents del context.
- Comprensió i reflexió crítica sobre la diversitat social, cultural i política dels pobles colonitzats, superació de visions eurocèntriques i anàlisi de les formes de resistència i adaptació davant els processos de conquesta i explotació.
- Valoració de com s'interpreta actualment el context històric de la colonització des de diferents agents i diferents parts del món. [ESS]
- Reflexió sobre qui i per què té poder sobre els territoris i les societats.
- Identificació de les dinàmiques d'integració i fragmentació d'altres èpoques històriques, les seves causes i les seves conseqüències.
- Comparació amb conflictes actuals i les disputes per les hegemonies geopolítiques i econòmiques. [ESS]
- Valoració dels impactes de les disputes per l'hegemonia sobre els territoris, les societats o els seus recursos, i quins podrien ser els escenaris en el futur.
- Reflexió sobre els interessos de les disputes geopolítiques, les persones i els grups socials que se'n beneficien i les persones que en surten perjudicades.
- Revisió de la pròpia mirada eurocèntrica i els prejudicis associats en els imaginaris culturals, la història i la geografia. [ESS]
- Identificació de les causes d'aquests imaginaris, prejudicis i coneixement o desconeixement en els elements culturals, acadèmics i mediàtics que ens envolten.
- Valoració de les conseqüències i els impactes d'aquest eurocentrisme.
- Relació de la visió eurocèntrica del món amb els contextos històrics del colonialisme, l'imperialisme, el neoimperialisme i la construcció del racisme.
- Propostes per superar l'eurocentrisme en els nostres imaginaris i promoció d'una mirada multicultural i antiracista.

Les persones invisibilitzades de la història

- Reconeixement de les estratègies de resistència de les persones i els grups oprimits al llarg de la història.
- Compromís amb les situacions actuals en les lluites contra les opressions, les violències i les desigualtats.

- Identificació de moviments de resistència, lluita i organització col·lectiva per respondre a les discriminacions i violències patriarcals en diferents moments de la història. [ESS]
- Reconeixement de la naturalesa interseccional de la vivència de les opressions.
- Caracterització de les opressions i els seus mecanismes principals, explícits i estructurals, que han afectat els pobles.
- Reconeixement de la resistència a l'opressió com un dret fonamental. [ESS]
- Identificació dels tipus de reivindicacions actuals dels pobles: descolonització, sobirania, independència, democràcia, etc.
- Valoració dels moviments de resistència sorgits dels pobles en diferents contextos històrics, també en l'actualitat.

Evolució de les expressions artístiques i culturals

- Anàlisi de processos d'invisibilització històrica a través de la manca de representació de determinades accions, funcions i aportacions de col·lectius i grups en els elements patrimonials.
- Identificació de processos de cura, conservació i reapropiació de diferents elements patrimonials. [ESS]
- Debat sobre els conflictes, les disputes i els projectes de futur relacionats amb els elements patrimonials.

Ciència, medicina i avenços tecnològics

- Reflexió sobre la necessitat de les societats humanes de fer front a les malalties i desenvolupar sistemes de cures i medicina, considerant la dimensió social de les cures.
- Comparació del context i la gestió de diferents epidèmies al llarg de la història. [ESS]
- Identificació d'alguns avenços clau en la lluita contra les infeccions contemporànies.
- Valoració de les conseqüències i els impactes de les epidèmies en les societats que les viuen en àmbits demogràfic, econòmic, psicològic, ideològic, artístic i cultural.
- Valoració dels riscos i les oportunitats de viure en grans ciutats i en un món globalitzat i interconnectat amb relació a la gestió de les epidèmies.
- Debat sobre la importància de la salubritat, el sanejament i els sistemes de salut pública en la prevenció i la gestió de les epidèmies.
- Revisió dels canals per on ens informem en situacions d'emergència i excepcionalitat.
- Caracterització de la desinformació basada en el negacionisme, les notícies falses, les teories de la conspiració, el sensacionalisme, la demagògia, les informacions incompletes i les informacions no contrastades.

- Valoració de les conseqüències de la desinformació en situacions d'emergència o excepcionalitat, en les decisions individuals i en els efectes col·lectius. [ESS]
- Reflexió sobre què reconeixem com a fonts, informacions i canals fiables.
- Proposta d'accions per saber com actuar davant la desinformació des de la ciutadania digital crítica.

El llegat històric

- Reconeixement de les múltiples identitats de les persones.
- Reflexió sobre la construcció de les identitats, i especialment amb allò que permet reconèixer-se com a part d'un col·lectiu o identificar-se amb unes característiques o idees.
- Anàlisi crítica dels discursos identitaris basats en la confrontació o el rebuig a altres persones, col·lectius o cultures, i que pretenen imposar-ne una com a hegemònica i marginar o excloure identitats diverses. [ESS]
- Valoració dels elements de patrimoni cultural vinculats a una comunitat territorial, ètnica o nacional com a elements identitaris, de reconeixement i de resignificació. [ESS]
- Debat sobre la complexitat de les herències culturals en l'actualitat: la riquesa de la construcció de la identitat en persones i societats multiculturals i les tensions local-global en un món globalitzat.
- Identificació d'algun problema rellevant de l'actualitat.
- Reconeixement del context d'aquest problema i la seva multicausalitat. [ESS]
- Valoració dels processos històrics que permeten contextualitzar aquest problema.
- Comparació d'experiències històriques d'altres contextos amb problemes semblants.
- Imaginació de solucions al problema actual basades en la valoració de les experiències històriques i en el compromís amb la justícia social i els drets humans. [ESS]

Bloc 3: Compromís cívic

Dignitat humana i drets universals

- Identificació dels drets dels infants en l'actualitat.
- Identificació de la situació dels infants en el territori o període històric que treballem.
- Contrast entre el plantejament dels drets amb les realitats viscudes pels infants i joves en aquell context.
- Valoració crítica de la situació d'infants i joves en diferents contextos per identificar els reptes actuals en la garantia dels drets dels infants, però també els seus deures i responsabilitats. [ESS]

- Proposta per millorar el benestar d'infants i joves en contextos concrets, considerant les desigualtats que incideixen en les seves experiències i oportunitats.

Alteritat

- Anàlisi de discursos que es basen en la confrontació identitària o a emetre missatges discriminatoris o estigmatitzadors.
- Reconeixement de comportaments i discursos discriminatoris i segregadors, en entorns propers i globals, i d'aquells col·lectius que se'n veuen perjudicats.
- Reconeixement dels efectes i impactes que provoquen aquests comportaments i discursos, i dels interessos que els potencien. [ESS]
- Anàlisi d'alternatives inclusives en favor de la diversitat i la igualtat.
- Argumentació raonada i precisa de propostes no discriminatòries.
- Actuació en favor de comportaments no discriminatoris.

Igualtat de gènere

- Identificació de conductes i situacions sexistes explícites, estructurals i simbòliques en diferents entorns.
- Anàlisi de les causes, les conseqüències i els impactes de les conductes sexistes en les relacions quotidianes, al centre escolar i en les relacions afectives i d'amistat. [ESS]
- Valoració de propostes i alternatives no sexistes i les reaccions que se'n deriven.
- Reconeixement d'accions concretes per combatre el sexisme a l'entorn proper.
- Compromís en el rebuig i la denúncia de situacions sexistes en el nostre entorn.

Convivència cívica i cultura democràtica

- Reconeixement de què és un projecte comunitari.
- Identificació dels col·lectius en situació de vulnerabilitat social i econòmica.
- Proposta o creació de projectes per millorar les condicions de vida dels col·lectius vulnerabilitzats.
- Valoració de la participació com a element essencial de la ciutadania democràtica. [ESS]
- Reflexió sobre la necessitat, els impactes i els reptes comunitaris que treballen amb col·lectius en situació de vulnerabilitat.
- Compromís en projectes que permetin millorar la qualitat de vida de les comunitats.
- Identificació dels reptes i problemes de l'actualitat.
- Anàlisi d'un repte o problema en l'àmbit local o global.
- Establiment de relacions entre els reptes o problemàtiques locals i el seu context global. [ESS]

- Creació d'un producte que permeti exposar i difondre el problema o repte treballat.

Consciència ambiental

- Caracterització de la mobilitat sostenible en les societats actuals.
- Reflexió sobre la importància de la mobilitat en la gestió del dia a dia.
- Valoració dels impactes i les implicacions socials, ambientals i d'infraestructura dels sistemes de mobilitat i les fonts d'energia que utilitzen, tant en l'actualitat com les possibles derivacions en un futur proper. [ESS]
- Anàlisi d'algun dels problemes i reptes de mobilitat principals del territori proper.
- Debat sobre les actuacions orientades a la mobilitat sostenible, des d'una perspectiva de ciutadania crítica i responsable.

Les xarxes socials

- Reflexió sobre els usos i la relació que mantenim amb les xarxes socials digitals.
- Anàlisi crítica dels beneficis i els perjudicis de les xarxes socials en les societats actuals.
- Caracterització dels tipus de participació que podem tenir en els entorns digitals i de xarxes socials.
- Reflexió sobre el nostre rol actiu en les xarxes socials, des de la vetlla o la vulneració de la pròpia seguretat i d'altres persones, i des de la vetlla o la vulneració dels propis drets i els de les altres persones. [ESS]
- Valoració dels canvis en les legislacions i polítiques en l'ús de les xarxes socials.
- Presa de decisions sobre les maneres de participar en les xarxes socials en pro d'una participació segura, justa i ètica.

Gestió de les emocions

- Reflexió sobre els sentiments que ens produeixen situacions del context social que provoquen benestar i malestar, per entendre'n les causes personals i estructurals, els disparadors i les solucions.
- Anàlisi de situacions i conflictes socials concrets a partir de les vivències i les emocions de les persones que en formen part.
- Comunicació dels límits i necessitats a partir d'aquestes emocions, i respecte als límits i necessitats d'altres. [ESS]

Ús del temps de lleure i hàbits de salut i de consum

- Anàlisi de les desigualtats socials, econòmiques, de gènere i territorials relacionades amb la gestió del lleure.
- Reconeixement dels hàbits de consum i d'oci saludables, tenint en compte la salut personal (física i mental) i ambiental.
- Incorporació conscient d'hàbits i activitats de lleure saludables i no consumistes.

Proposta a 3r curs d'ESO

Bloc 1: Reptes del món actual

Objectius de desenvolupament sostenible

- Interpretació dels moviments socials com a formes de participació democràtica i d'exercici de drets.
- Anàlisi i reconeixement de diversos moviments d'activisme social i climàtic davant conflictes ambientals i injustícies socials en l'àmbit local, regional i mundial. [ESS]
- Relació d'accions col·lectives amb canvis normatius o socials que han provocat.
- Interpretació de l'Agenda 2030 en el context en què sorgeix, com un marc internacional que relaciona justícia social, sostenibilitat ambiental, equitat econòmica i igualtat de gènere.
- Anàlisi de reptes concrets del territori, vinculant-los amb els ODS específics. [ESS]

Consciència global i sostenibilitat

- Comprensió del món com un sistema interconnectat en què les decisions i els processos tenen impactes múltiples i desiguals.
- Anàlisi de fluxos de persones, béns, informació, energia i diners, i valoració de les seves implicacions socials i ambientals. [ESS]
- Anàlisi de la interacció entre processos i elements naturals i antròpics en la configuració del territori.
- Relació entre les nostres necessitats i els seus satisfactors.
- Reflexió sobre els efectes globals que tenen els nostres hàbits de consum.

Tècniques i mètodes de recerca de les ciències socials

- Interpretació crítica de textos, imatges, mapes i gràfics relacionant-los amb problemes socials reals. [ESS]
- Interpretació de mapes temàtics i elaboració de representacions bàsiques.
- Anàlisi de dades per identificar patrons i tendències.
- Síntesi d'informacions en esquemes i representacions pròpies.
- Localització, comparació i relació de dades espacials.

Societat de la informació i cultura mediàtica

- Reconeixement de la informació com a bé públic i condició per a la democràcia.
- Aplicació de criteris de verificació de fonts i avaluació de la fiabilitat.
- Identificació d'arguments i evidències en un text o discurs.

- Contrast de perspectives divergents sobre un mateix fenomen i valoració dels seus fonaments.
- Reconeixement de patrons habituals de desinformació.
- Anàlisi de la circulació de continguts i imatges manipulades a les xarxes i el seu impacte social.

Migracions i interculturalitat

- Reconeixement de les múltiples identitats i experiències que conviuen en una societat diversa, amb mirada interseccional.
- Anàlisi dels estereotips, les desigualtats i les exclusions que limiten drets i oportunitats en el marc d'aquesta diversitat. [ESS]
- Reconeixement dels processos històrics i condicions geogràfiques que han afavorit la diversitat cultural a Catalunya.
- Anàlisi de processos històrics i actuals d'aculturació i de dominació política, econòmica, lingüística i cultural.
- Identificació de resistències i formes de preservació cultural en contextos de globalització. [ESS]
- Anàlisi de l'impacte de la globalització en cultures minoritzades i desenvolupament d'una consciència crítica sobre les relacions de poder i desigualtats associades a la globalització cultural.
- Valoració dels moviments i les demandes polítiques, identitàries, territorials i econòmiques dels pobles originaris de l'actualitat.
- Participació en debats sobre conflictes actuals relacionats amb l'aculturació, la globalització, la dominació cultural i la descolonització.

Global i local

- Formulació de preguntes socials rellevants.
- Recollida de dades significatives (observació, entrevistes, anàlisi crítica de fonts).
- Anàlisi de les dades recollides per interpretar-les i treure conclusions sobre els fenòmens socials.
- Caracterització i relació d'espais naturals, rurals i urbans. [ESS]
- Anàlisi dels usos del sòl, dinàmiques territorials i factors de canvi.
- Reconeixement dels sectors econòmics i les seves transformacions al llarg del temps. [ESS]
- Caracterització de mecanismes econòmics bàsics de l'economia de mercat, el capitalisme i el sistema globalitzat.
- Reconeixement dels nous límits del planeta i els límits a l'explotació de recursos.
- Comparació de l'economia lineal i l'economia circular amb relació als recursos i l'energia. [ESS]

Desigualtats i justícia social

- Anàlisi de les dimensions múltiples de la desigualtat des d'una perspectiva estructural i interseccional.
- Desnaturalització de la desigualtat, mitjançant la reflexió crítica sobre diferents models socials i de les causes que les provoquen. [ESS]
- Identificació de necessitats socials del context proper.
- Reconeixement de les situacions i els mecanismes que desfavoreixen persones i col·lectius.
- Debat sobre responsabilitat individual, col·lectiva i pública en relació amb les causes de les desigualtats socials.
- Participació en iniciatives comunitàries que promouen equitat i convivència.
- Valoració de l'acció comunitària com a transformadora.

Geopolítica, conflictes i cultura de la pau

- Anàlisi de conflictes actuals i identificació de múltiples causes i actors. [ESS]
- Identificació d'experiències de pau i mediació a escala local i global.
- Comprensió del valor del diàleg com a eina de resolució i prevenció de conflictes.

Equitat de gènere i d'opcions afectivosexual

- Contextualització de diferents moviments i reivindicacions feministes i LGTBIQ+, i identificació de les desigualtats de partida, les causes i les conseqüències.
- Identificació de les contribucions socials i els drets conquerits dels moviments feministes i LGTBIQ+.
- Valoració de la igualtat com a principi democràtic i de drets humans.
- Anàlisi de les desigualtats de gènere i d'opció afectivosexual persistents, les seves causes i les seves conseqüències.
- Valoració de moviments i lideratges en pro de l'equitat de gènere i d'opció afectiva actual, a partir de casos concrets de l'actualitat. [ESS]
- Reflexió sobre la importància de la recuperació de la memòria històrica en col·lectius que han patit invisibilització i discriminacions de gènere.

Bloc 2: Societat i territoris

Recerca en les ciències socials

- Planificació d'una recerca mitjançant la formulació de preguntes d'indagació a partir d'un problema social rellevant.
- Selecció i aplicació guiada de metodologies pròpies de les ciències socials.
- Contrast i interpretació d'informacions procedents de fonts diverses.

- Utilització precisa, adequada i contextualitzada del lèxic específic dels àmbits històric, artístic i geogràfic. [ESS]

Fiabilitat de les fonts

- Distinció dels tipus de fonts històriques i geogràfiques segons la seva naturalesa i funció.
- elecció adequada de fonts, en funció de la naturalesa dels problemes analitzats. [ESS]
- Utilització de fonts històriques i geogràfiques per a la interpretació de fets del passat i de fenòmens actuals, amb contextualització temporal, territorial, cultural i social, i establir relacions entre passat i present.
- Ús i interpretació de fonts que permetin visibilitzar col·lectius poc representats i aproximar-se a la microhistòria.
- Identificació i classificació dels tipus d'informació segons l'origen i finalitat comunicativa.
- Valoració crítica de la procedència i la credibilitat de la informació.
- Contrast d'informacions diverses sobre un mateix fet o fenomen i identificar coincidències, divergències, biaixos i ideologies.

Consciència històrica

- Contextualització històrica de problemes socials rellevants situant-ne l'origen i l'evolució en el temps. [ESS]
- Justificació i interpretació crítica del problema incorporant perspectives diverses i relacions de multicausalitat.
- Valoració d'experiències històriques de contextos diversos que hagin abordat de manera diferents problemes semblants.
- Distinció i articulació entre història general, local, comunitària i familiar com a escales complementàries d'anàlisi.
- Reconstrucció de seqüències cronològiques integrant experiències familiars i comunitàries en el marc dels processos històrics generals. [ESS]
- Anàlisi de la incidència dels grans processos històrics en les trajectòries personals i col·lectives de l'entorn proper, i valoració dels efectes diferenciats sobre col·lectius diversos.
- Valoració de la memòria familiar i comunitària com a font per a la construcció d'una consciència històrica crítica.

Transformació i revolució

- Reflexió sobre els canvis percebuts en la pròpia experiència i en contrast amb generacions properes.

- Distinció i anàlisi de canvis i continuïtats en processos socials i culturals de l'època contemporània.
- Identificació dels factors que expliquen les transformacions històriques i les seves conseqüències a mitjà i llarg termini.
- Distinció conceptual entre transició, revolució i resistència. [ESS]

La construcció de les democràcies

- Anàlisi multicausal dels processos de construcció de les democràcies modernes, amb identificació de factors polítics, socials, econòmics i culturals. [ESS]

Població, territori i recursos

- Anàlisi de les transformacions territorials derivades de models econòmics i productius. [ESS]
- Interpretació de la distribució desigual dels recursos naturals, energètics i econòmics a diferents escales, a partir del racisme ambiental.
- Establiment de relacions entre explotació de recursos, impactes ambientals i vulnerabilitats socials, i identificació de col·lectius beneficiats i perjudicats.
- Anàlisi crítica dels discursos sobre desenvolupament, creixement i sostenibilitat, amb identificació d'interessos, desigualtats i alternatives inclusives.
- Valoració de propostes de transició ecosocial i de models territorials més justos i sostenibles.
- Interpretació de les dinàmiques demogràfiques mitjançant indicadors en relació amb contextos econòmics i polítics.
- Valoració del paper de les migracions en les dinàmiques socials, culturals i polítiques en la història humana, i en la configuració de societats diverses i interdependents.
- Anàlisi de les causes estructurals de les migracions incorporant factors econòmics, polítics, ambientals i de gènere. [ESS]
- Interpretació de causes i conseqüències de les migracions i altres dinàmiques demogràfiques a partir d'històries de vida.
- Anàlisi crítica de narratives mediàtiques i polítiques sobre migracions amb identificació de falsedats, biaixos i estereotips.
- Reflexió sobre els reptes del món actual vinculat a les migracions des de la perspectiva de la garantia dels drets humans.

Sostenibilitat i producció d'aliments

- Identificació de les accions i les indústries més significatives en l'accentuació del canvi climàtic, i de les mesures més significatives per mitigar-lo.
- Reflexió sobre les responsabilitats, les implicacions i els interessos del sistema econòmic actual en les causalitats i l'accentuació del canvi climàtic. [ESS]

- Relació entre el canvi climàtic antropogènic i la superació d'altres límits planetaris.
 - Anàlisi de les conseqüències del canvi climàtic des de la vulneració dels drets humans, i identificació especialment dels impactes diferencials sobre grups vulnerabilitzats.
 - Proposta de mesures de pressió social, política i econòmica en defensa de la justícia climàtica, social i de gènere.
 - Reconeixement de la necessitat d'aconseguir aliments de les societats humanes.
 - Caracterització de la sobirania alimentària a partir d'exemples històrics, propostes actuals i de futur.
 - Identificació del funcionament del sistema alimentari globalitzat i les relacions d'interdependència entre territoris en la producció i distribució global d'aliments.
- [ESS]**
- Anàlisi de les situacions de desigualtat com la pobresa alimentària, l'extractivisme agroalimentari o la dependència alimentària, així com les desigualtats econòmiques, socials i de gènere que condicionen l'accés als aliments.
 - Anàlisi del paper de col·lectius sovint invisibilitzats en la producció, distribució i sosteniment dels sistemes alimentaris.
 - Participació en iniciatives que promouen la sobirania alimentària basades en el consum responsable i de proximitat, i reconeixement del paper dels actors socials en la producció i distribució dels aliments.
 - Caracterització de l'equitat i el desenvolupament sostenible.
 - Caracterització de la justícia climàtica, social, ambiental i la sostenibilitat. **[ESS]**
 - Identificació de situacions de desigualtat vinculades a models econòmics i socials no sostenibles.
 - Valoració de models de decreixement per projectar futurs justos, dignes i sostenibles.
 - Propostes d'accions que relacionin l'equitat i el desenvolupament sostenible.

Conflictes i violències al món actual

- Definició i contextualització històrica dels conceptes de genocidi i crim contra la humanitat en el marc del dret internacional. **[ESS]**
- Identificació de patrons comuns en processos genocides i en crims contra la humanitat, per evitar-ne la repetició en el futur.
- Relació entre els genocidis, els ecocidis i els epistemicidis.
- Definició i anàlisi dels principis de la cultura de la pau i de la mediació en la gestió dels conflictes.
- Identificació d'experiències històriques i actuals de resolució pacífica de conflictes a diferents escales.

Sistemes econòmics i desigualtat

- Caracterització i ubicació històrica del capitalisme, el colonialisme, l'imperialisme i el neoimperialisme. [ESS]
- Relació de les característiques del sistema capitalista amb les dinàmiques colonials i neoliberals d'acaparament de terres, assentament, esclavització, explotació, mercantilització, industrialització i comerç asimètric.
- Valoració de les implicacions dels sistemes capitalista i colonial en la societat, l'art, la ciència, les idees, la geopolítica i les relacions de gènere.
- Caracterització d'aquests sistemes a Catalunya, especialment en el procés d'industrialització. [ESS]
- Debat sobre els beneficis i els perjudicis del sistema capitalista, i dels reptes en la gestió dels llegats colonials, econòmics i patrimonials que tenim.
- Reflexió sobre les implicacions i les relacions desiguals del món globalitzat com a conseqüència del colonialisme i el neoimperialisme.
- Contextualització històrica de les lluites socials i laborals en relació amb l'expansió del capitalisme i la industrialització.
- Interpretació de les noves formes d'organització i resistència social davant les desigualtats contemporànies.

Geopolítica i globalització

- Caracterització de la dependència, la interdependència i la interconnexió.
- Identificació d'exemples concrets d'interdependència política, econòmica, alimentària o energètica.
- Reflexió sobre l'asimetria i les desigualtats d'aquesta interdependència.
- Debat sobre les implicacions de la globalització i el sistema-món a escala global, local i personal. [ESS]
- Reflexió sobre algun repte de Catalunya amb relació a la interdependència dins el sistema-món.

Paisatge i territori

- Interpretació del paisatge com el resultat de la interacció de les societats i el medi al llarg del temps, i com a element clau en la cultura, la memòria i la pertinença de les societats.
- Comparació i anàlisi de paisatges de Catalunya i Espanya a diferents escales per identificar canvis i continuïtats.
- Interpretació de les transformacions territorials amb relació a canvis econòmics, socials i d'infraestructures, especialment en els processos d'industrialització i reconversió industrial. [ESS]

- Anàlisi dels paisatges per identificar les interconnexions entre la societat i el medi i els reptes associats.
- Valoració de la necessitat dels programes de protecció d'ecosistemes i paisatges, tant en els espais naturals com en els urbans.
- Reconeixement de les implicacions dels principals programes de protecció de paisatges en l'àmbit local i català.
- Valoració de conflictes territorials que tensionen la protecció dels paisatges des d'una perspectiva de ciutadania crítica i responsabilitat col·lectiva, amb projectes de caire econòmic, urbanístic o d'infraestructures. **[ESS]**
- Compromís en la cura i la defensa dels ecosistemes des de l'activisme per a la justícia social i ambiental.

Perspectiva de gènere

- Reconeixement de les construccions i discriminacions de gènere com a dinàmiques històriques, polítiques i econòmiques de contextos socials concrets.
- Caracterització dels sistemes patriarcal i binari i els seus mecanismes de discriminació i invisibilització, a partir de les experiències de les persones que les pateixen.
- Relació dels principals moviments de lluita feministes, LGTBIQ+ i de masculinitats no hegemòniques amb les situacions discriminatòries de partida i els drets aconseguits al llarg dels segles XX i XXI a Espanya. **[ESS]**

Cultura, arts i patrimoni

- Revisió de la pròpia relació amb l'art i la cultura.
- Identificació de diferents manifestacions artístiques i culturals que aborden conflictes, invisibilitzacions i problemes socials del món actual.
- Interpretació de les obres artístiques en els seus contextos socials, polítics, ideològics i tècnics. **[ESS]**
- Valoració de l'art i la cultura com una forma de participació social i comunitària, i d'expressió d'una ciutadania crítica, i anàlisi de les possibilitats d'incidència i transformació social. **[ESS]**
- Debat sobre les implicacions del món digital i mediàtic en la creació artística i cultural, com la difusió, els drets d'autoria, la pirateria o les creacions amb intel·ligència artificial.
- Anàlisi de conflictes i tensions vinculats a la gestió, la resignificació, el manteniment o la pèrdua d'elements patrimonials, així com dels interessos socials, polítics i culturals implicats.
- Interpretació dels interessos i els posicionaments que hi conflueixen en termes identitaris, polítics, econòmics o administratius.

- Valoració de les implicacions de diferents propostes orientades a la conservació, manteniment, cura o reapropiació d'aquests elements.
- Participació en la recuperació, la conservació, la cura o la difusió d'elements patrimonials materials o immaterials que ens semblin valuosos per a la societat actual i per als projectes de futur. [ESS]
- Reconeixement de les persones, entitats i administracions implicades en la cura d'elements patrimonials.
- Identificació dels agents i interessos implicats en un conflicte relacionat amb la gestió del patrimoni.
- Interpretació de les implicacions polítiques, ètiques i identitàries dels atacs i la destrucció deliberada d'elements patrimonials.
- Valoració del paper dels elements patrimonials i dels seus espais de conservació o difusió en el marc d'una ciutadania crítica i participativa.
- Debat sobre la funció dels elements patrimonials en la vida comunitària i per a les relacions de pertinença. [ESS]

Salut, ciència i tecnologia

- Caracterització de la tecnologia com un element bàsic de la cultura de les societats humanes.
- Caracterització dels coneixements científics com un element fonamental de les societats humanes per entendre el món i relacionar-s'hi, i reconeixement de la participació de diferents col·lectius en la producció del coneixement.
- Valoració de les implicacions de diferents fites tecnològiques i científiques al llarg de la història en les transformacions socials i econòmiques, defugint de plantejaments evolucionistes. [ESS]
- Reconeixement dels processos d'epistemicidi i menyspreu a diferents coneixements i cultures científiques com a mecanismes de dominació.
- Reflexió sobre el paper i les implicacions de la ciència i la tecnologia en les societats, i especialment en l'actual.
- Valoració de les dimensions ètiques, socials i ambientals de les ciències en tots els seus processos: recerca, difusió, innovació; qui la fa, qui se'n beneficia, a qui es perjudica.
- Valoració de les dimensions ètiques, socials i ambientals de les tecnologies: disseny, extracció de materials, producció, usos, residus; qui la fa, qui se'n beneficia, a qui es perjudica, qui hi té accés i qui en rep reconeixement.
- Comparació dels sistemes de comunicació i informació en diferents moments històrics.
- Reflexió sobre les implicacions de les tecnologies de la informació en la vida personal i en les de les persones de l'entorn, i valoració de les desigualtats en el seu accés i ús.

- Caracterització de la societat de la informació en el context social, cultural, polític i econòmic actual.
- Anàlisi crítica de la dependència tecnològica i de la sobirania digital en relació amb el control de dades, les plataformes digitals i els drets fonamentals. [ESS]
- Valoració de les implicacions de la societat de la informació amb relació a la garantia o vulneració de drets humans.
- Imaginació de futurs possibles i desitjables amb relació als sistemes d'informació, comunicació i relació.
- Caracterització de la salut i el benestar des d'una perspectiva integral: biopsicosocial, emocional, individual i col·lectiva.
- Reconeixement dels drets humans i civils relacionats amb la salut i el benestar individuals i col·lectius.
- Identificació d'elements del nostre entorn que suposen reptes o riscos per al benestar i la salut física, emocional i mental de les persones i els col·lectius.
- Valoració del paper del sistema de salut pública, l'entorn, la distribució de càrregues de les cures, la seguretat econòmica i els hàbits de vida en la garantia o la vulneració dels drets a la salut i el benestar. [ESS]
- Propostes de canvis concrets en el centre educatiu, la localitat i l'àmbit personal que permetin millorar la salut i el benestar de les persones.

La Unió Europea dins el món

- Caracterització de la Unió Europea com a organisme supraestatal.
- Reconeixement del context de constitució de la Unió Europea i els principals canvis en les funcions i les incorporacions de nous membres. [ESS]
- Identificació de les funcions de la UE i reconeixement dels programes d'influència en l'entorn proper.
- Valoració de les implicacions de formar part de la UE com a estats i com a ciutadanes i ciutadans particulars.
- Valoració crítica dels discursos socials i polítics amb relació a la Unió Europea.
- Identificació dels òrgans principals de la Unió Europea.
- Valoració de reptes i conflictes interns de la UE relacionats amb la gestió de la diversitat territorial, plurinacional, lingüística i ideològica de la seva ciutadania, i de les desigualtats socials i de gènere presents en aquests processos. [ESS]
- Reconeixement de dilemes i conflictes d'interès d'àmbits econòmic, jurídic o territorial de la UE amb relació a països externs a la UE.
- Debat sobre el paper de la UE en la garantia o vulneració dels drets humans.
- Reconeixement de diferents programes de mobilitat, intercanvi, voluntariat i camps de treball entre països europeus.
- Exploració de vincles i projectes amb estudiants d'altres països europeus. [ESS]

- Compartició cultural, lingüística i paisatgística del propi context.
- Valoració de la cultura, la llengua, els paisatges i el context d'altres estudiants.
- Valoració de la riquesa de l'experiència de conviure amb altres persones i conèixer altres realitats, des del respecte a la diversitat social, cultural i de gènere.

Normes i lleis per garantir els drets individuals i col·lectius

- Relació entre normatives i els drets pels quals vetllen. **[ESS]**
- Identificació dels organismes dels quals depenen i de la seva dimensió autonòmica, estatal, europea o internacional.
- Relació entre drets humans i civils i els organismes i els serveis que s'articulen per vetllar pel seu compliment.
- Anàlisi específica d'alguns drets i valoració de quin és l'estat de la seva garantia i els reptes principals amb què s'enfronta.
- Valoració crítica dels elements que condicionen la garantia o la vulneració de drets i llibertats fonamentals a diferents escales territorials.

La memòria democràtica

- Reflexió sobre la importància de la consciència històrica en les identitats individuals i col·lectives, i en llegir el món i la societat.
- Caracterització de la memòria històrica i identificació d'impactes en la vida individual i col·lectiva.
- Caracterització del coneixement històric i identificació d'impactes en la vida individual i col·lectiva.
- Reconeixement de la importància de les experiències viscudes en la construcció de la memòria històrica i els relats plurals, amb la incorporació explícita de mirades sovint invisibilitzades en els relats dominants.
- Recuperació del relat d'experiències de persones properes en situacions significatives.

Bloc 3: Compromís cívic

Dignitat humana i drets universals

- Contextualització històrica i cronològica de les principals fites que van portar a la formulació de la Declaració Universal dels Drets Humans i les seves posteriors ampliacions i discussions.
- Anàlisi de casos concrets per identificar situacions de garantia o de vulneració de drets humans.
- Valoració de moviments de grups de persones d'arreu del món que lluiten per la garantia dels drets humans i de drets de determinats col·lectius.

- Anàlisi argumentada de problemàtiques actuals que afecten la dignitat de les persones des d'una perspectiva de drets humans.
- Desconstrucció d'estereotips i prejudicis presents en discursos socials, mediàtics o polítics, que legitimen o neutralitzen les vulneracions de drets humans. [ESS]

Pluralitat i riquesa culturals

- Caracterització dels conceptes estat, nació i nacionalisme, amb diferenciació de les seves dimensions polítiques, culturals i identitàries.
- Reconeixement de l'Estat espanyol com a plurinacional i de les diverses formes d'organització política que articulen o limiten la pluralitat interna. [ESS]
- Reconeixement de la riquesa que ens aporta com a éssers humans la pluralitat identitària, de llengües i expressions culturals.

Cultura i inclusió

- Reconeixement de la diferència entre inclusió i integració.
- Anàlisi de les implicacions socials de la inclusió des del reconeixement ple i la no-discriminació.
- Valoració de la necessitat de treballar en favor de la inclusió de totes les persones per garantir la plena igualtat de tothom.
- Identificació del concepte de minories o grups minoritzats en contextos socials i culturals propers i diversos.
- Identificació de les situacions de discriminació que poden patir en funció de certs prejudicis socials o culturals, des d'una mirada interseccional.
- Valoració dels impactes personals i socials en la vivència de les discriminacions.

Equitat de gènere

- Reflexió sobre les pròpies nocions sobre la dignitat, l'equitat i la igualtat de gènere.
- Situació cronològica de les fites que han contribuït a la lluita per la igualtat real entre homes i dones, i anàlisi de contextos sociohistòrics diversos.
- Valoració crítica del paper dels moviments socials i individuals en la consolidació de drets igualitaris, al llarg de la història.
- Identificació de les causes estructurals i culturals de discriminació per raó de sexe, identitat, orientació sexual i expressió de gènere, i valoració de les responsabilitats individuals i col·lectives.
- Reconeixement dels drets de les persones independentment del seu sexe, expressió de gènere o orientació sexual.
- Caracterització de les violències masclistes, homòfobes i transfòbiques en el marc de societats patriarcals i binàries. [ESS]

- Reconeixement dels tipus de violència i discriminació que es poden exercir contra les persones per raons de sexe, expressió de gènere o orientació sexual i les seves manifestacions.

Responsabilitat ecosocial

- Coneixement dels ODS i el seu marc d'aplicació, com a responsabilitat personal i col·lectiva.
- Relació entre la crisi climàtica i la vulneració de drets humans.
- Participació en projectes i accions al barri o la ciutat que treballin per a la consecució dels objectius ODS. [ESS]
- Presa de consciència de la importància de defensar i protegir el medi ambient i els paisatges des de la noció d'ecodependència.
- Reflexió sobre l'activisme climàtic: els seus agents principals, impactes, conflictes, persecucions i èxits.
- Anàlisi d'un conflicte ambiental proper per entendre'n els interessos, els agents, les implicacions i els futurs en disputa. [ESS]

Ciutadania i compromís cívic

- Reconeixement de què és la mediació i dels seus principis bàsics.
- Identificació del concepte de conflicte i de les seves tipologies en l'àmbit escolar i comunitari.
- Ús de la mediació per resoldre conflictes en l'àmbit escolar i comunitari.
- Identificació i valoració crítica de projectes en l'entorn proper orientats a la no-discriminació i l'equitat.
- Participació activa en projectes de l'entorn proper que lluitin per l'equitat i la no-discriminació. [ESS]
- Caracterització conceptual i històrica de la lluita pels drets humans i la democràcia.
- Identificació i valoració de les mancances actuals i en altres períodes històrics en relació amb el respecte pels drets humans i el funcionament democràtic, per poder anticipar-se en futurs moments.

El patrimoni cultural i artístic

- Aplicació de les nocions i les conceptualitzacions sobre el patrimoni en l'àmbit local.
- Reconeixement de la importància de l'art i la cultura en la nostra construcció personal i de memòria col·lectiva.
- Anàlisi d'algun conflicte local amb relació a la creació, la conservació, la modificació o la destrucció de patrimoni local.

Ciutadania ètica digital

- Identificació de les principals tecnologies de la informació i plataformes digitals presents en la nostra quotidianitat.
- Valoració de les oportunitats d'aquestes tecnologies.
- Comprensió de l'impacte de les tecnologies en la construcció de la identitat pròpia, l'opinió pública i les relacions socials.
- Identificació de les plataformes utilitzades en els àmbits escolar, personal i comunitari.
- Reconeixement i comprensió de què entenem per un ús ètic i responsable.
- Desenvolupament de capacitats per a la detecció de continguts manipulats, discriminatoris o que vulneren drets.
- Reconeixement i comprensió de què entenem per un ús ètic i responsable.
- Pràctica de formes de participació responsable, col·laborativa i ètica en els entorns virtuals. **[ESS]**
- Identificació de les necessitats i les mancances d'aprenentatge que tenim.
- Reflexió sobre el paper de l'aprenentatge personal i comunitari en les societats humanes.
- Valoració de les possibilitats que ens ofereix el sistema educatiu, el lleure, els espais digitals, l'entorn comunitari i la vida per créixer i aprendre. **[ESS]**
- Desenvolupament d'estratègies d'autonomia, autoregulació i pensament crític en l'accés a la informació.
- Desenvolupament d'un sentiment de confiança que amb esforç i dedicació es pot seguir aprenent.

Benestar i sensibilitat

- Reconeixement de les pròpies emocions davant algunes situacions socials concretes, properes o llunyanes.
- Anàlisi dels interessos i beneficis dels discursos i les campanyes que interpel·len o provoquen inseguretat, por, baixa autoestima, etc.
- Comprensió de la relació entre emocions, autoestima, pressions socials i construcció de la imatge personal.
- Expressió de les pròpies necessitats, sentiments, estats d'ànim i voluntats en l'entorn social proper. **[ESS]**
- Reconeixement de l'impacte que tenen els prejudicis i els estereotips en les nostres representacions, relacions i percepcions.
- Comprensió de l'impacte dels prejudicis i estereotips en les relacions personals i les desigualtats socials, incloent-hi l'anàlisi de com diferents eixos d'opressió es creuen i afecten col·lectius diversos.
- Identificació dels beneficis de disposar d'una bona salut física i mental.

Proposta a 4t curs d'ESO

Bloc 1: Reptes del món actual

Objectius de desenvolupament sostenible

- Anàlisi dels mecanismes de participació, denúncia i transformació, així com dels mecanismes de repressió i criminalització de la protesta.
- Identificació dels biaixos, els interessos i les narratives que apareixen al voltant d'aquests moviments en els mitjans i les xarxes.
- Connexió d'aquestes experiències amb el propi entorn i reflexió sobre el paper de la ciutadania jove i les possibilitats de transformació.
- Interpretació d'indicadors globals i locals vinculats al progrés dels ODS.
- Avaluació de mesures públiques concretes per valorar-ne l'adequació a l'avanç i la consecució de l'Agenda 2030.
- Reflexió sobre models de futur possibles, probables i desitjables i les decisions que els poden fer realitzables.

Consciència global i sostenibilitat

- Anàlisi de la importància del multilateralisme en la gestió dels conflictes globals.
- Relació de decisions globals amb impactes locals i viceversa, vinculant-ho amb la globalització i els conceptes de centre-perifèria.
- Valoració de la responsabilitat individual i col·lectiva en un món interdependent des de la noció de ciutadania global.
- Comprensió de l'impacte de la urbanització i dels sistemes productius en els ecosistemes, integrant el metabolisme social i els fluxos de materials i energia. [ESS]
- Interpretació de dades ambientals per comprendre els impactes per a la salut i les futures generacions.
- Debat sobre la influència del medi en el benestar i la salut humans, i les desigualtats associades a l'accés als recursos naturals i als serveis ambientals.
- Caracterització dels models de consumisme i sobreproducció. [ESS]
- Identificació i valoració de pràctiques quotidianes coherents amb la sostenibilitat i la justícia social.
- Anàlisi i qüestionament de les causes de les desigualtats en l'accés a un entorn saludable i segur.
- Desenvolupament d'una actitud responsable i compromesa amb el futur.

Tècniques i mètodes de recerca de les ciències socials

- Comprensió de la importància de les evidències en el debat públic democràtic.
- Anàlisi de distribucions territorials i patrons espacials i la seva relació amb desigualtats socials i ambientals.
- Interpretació de capes d'informació geogràfica senzilles.
- Valoració sobre com les decisions territorials afecten els drets i el benestar de les persones. [ESS]
- Ús de l'anàlisi territorial per argumentar i explicar fenòmens i propostes.
- Selecció de formats adequats per comunicar coneixement social.
- Elaboració de materials digitals clars, rigorosos i visualment comprensibles.
- Incorporació de dades verificades amb citació correcta.
- Ús d'eines col·laboratives per a projectes de recerca.
- Valoració de la comunicació com a acte de responsabilitat ciutadana. [ESS]

Societat de la informació i cultura mediàtica

- Reconeixement de biaixos informatius, comercials, algorítmics i ideològics.
- Interpretació crítica d'informacions, dades i discursos. [ESS]
- Elaboració d'arguments i conclusions a partir de l'anàlisi crítica de la informació.
- Reconeixement de fal·làcies, biaixos i manipulacions que afecten el debat democràtic.
- Indagació dels silencis i els punts de vista que ens falten.
- Valoració dels arguments amb relació als interessos, posicionaments i circumstàncies dels agents que els formulen o proposen. [ESS]
- Debat sobre fets i fenòmens complexos, com a pràctica de convivència ciutadana.
- Indagació sobre la intencionalitat i els interessos ocults al darrere de la desinformació. [ESS]
- Reflexió sobre les responsabilitats individuals i polítiques en l'ús de xarxes socials i els programes d'intel·ligència artificial.
- Valoració de la veracitat com a compromís cívic en un context d'informació global interconnectada.
- Comprensió de les característiques bàsiques del llenguatge audiovisual.
- Elaboració de guions, estructures i missatges clars.
- Ús del llenguatge audiovisual per comunicar idees amb rigor. [ESS]
- Aplicació de principis d'ètica digital i drets d'autoria.
- Creació de continguts que afavoreixin el diàleg, la cohesió, la inclusió i la participació.

Migracions i interculturalitat

- Valoració de les contribucions culturals com a riquesa col·lectiva, especialment en el patrimoni material i immaterial.
- Anàlisi i compromís amb algun col·lectiu que reivindiqui el reconeixement i la visibilitat de les seves contribucions a la cultura i la societat.
- Revisió de les pròpies nocions sobre la interculturalitat, la diversitat, les identitats i l'alteritat.
- Identificació de situacions de discriminació i exclusió, incloent-hi discriminacions per raó de gènere, identitat, origen, raça, classe, capacitat, etc.
- Anàlisi de les característiques dels discursos d'odi i dels seus impactes i conseqüències en les persones i la societat. [ESS]
- Debat i pràctica d'estratègies de diàleg, mediació i escolta.
- Reflexió sobre actituds personals i el propi rol en la convivència.

Global i local

- Relació entre els agents, els seus interessos i necessitats, i les seves accions i decisions.
- Relació entre causes estructurals i immediates de diferents àmbits.
- Creació de narracions informades i rigoroses sobre fenòmens sociohistòrics. [ESS]
- Identificació de desigualtats d'accés a serveis, oportunitats i entorns saludables.
- Identificació de conflictes i oportunitats de diferents models espacials.
- Valoració de la planificació territorial com a eina democràtica i sostenible.
- Reconeixement de reptes emergents i imaginar alternatives de futur més justes.
- Diferenciació entre treball digne, treball precaritzat, treball remunerat, explotació laboral i esclavitud.
- Relació entre les desigualtats, la distribució de la riquesa i el funcionament del sistema econòmic.
- Identificació de l'impacte social i ambiental de les decisions econòmiques.
- Propostes de construcció d'un model econòmic més just i sostenible.
- Reflexió sobre la incompatibilitat d'un model de creixement econòmic infinit en un planeta finit.
- Valoració dels impactes socials dels projectes de creixement econòmic. [ESS]
- Interpretació d'indicadors de desigualtat social i global.
- Reconeixement del paper de les societats i de les institucions en la proposta d'alternatives al model de creixement.
- Imaginació de futurs desitjables més justos i sostenibles

- Reflexió sobre la possibilitat dels humans de viure amb models socials i econòmics diferents dels actuals.
- Identificació dels elements del sistema actual a transformar o canviar per viure millor i de manera més justa. [ESS]
- Reconeixement d'experiències alternatives en entorn local o global.
- Valoració dels impactes socials, ambientals i comunitaris d'aquestes alternatives.
- Reflexió sobre la pròpia capacitat d'incidència en la transformació econòmica i social.
- Anàlisi de les dinàmiques d'extracció, ús i generació de residus.
- Identificació dels fluxos i les dinàmiques de producció, ús i residualització d'energies i recursos materials.
- Anàlisi i valoració de conflictes locals i globals relacionats amb els recursos energètics i materials.
- Caracterització de la sobirania energètica en el marc català i espanyol. [ESS]
- Participació en accions i iniciatives col·lectives per a la justícia energètica.

Desigualtats i justícia social

- Interpretació de situacions que evidencien desigualtats i situacions de vulnerabilitat i discriminació.
- Relació entre problemàtiques locals i processos globals, amb comprensió de les dinàmiques econòmiques, polítiques i socials que les causen.
- Valoració i formulació d'idees de transformació social, orientades a la reducció de les desigualtats, i connexió de la lluita per la justícia social amb la defensa dels drets humans.

Geopolítica, conflictes i cultura de la pau

- Caracterització de diferents tipus de conflicte.
- Identificació de narratives mediàtiques que poden simplificar o distorsionar els conflictes.
- Valoració del rol del comerç d'armes i els interessos econòmics en els conflictes.
- Reconeixement de les conseqüències humanitàries de les guerres i els desplaçaments forçats, i consideració dels impactes diferenciats per gènere i edat.
- Avaluació de propostes i programes de resolució de conflictes des de la garantia de la justícia social.
- Identificació de les institucions que promouen la pau, els drets i la cooperació. [ESS]
- Reflexió sobre els límits i potencials de la diplomàcia.
- Desenvolupament d'actituds pacifistes.
- Identificació de conflictes propers.

- Comunicació assertiva i escolta activa.
- Reconeixement de la vivència, els sentiments, les necessitats i els impactes de totes les persones implicades.
- Relació entre les vivències personals dels conflictes i les seves causes estructurals. **[ESS]**
- Reflexió sobre responsabilitats, emocions i reparacions, tenint en compte les diversitats i les desigualtats de l'aula.
- Valoració del paper de les mediacions i el diàleg en la convivència democràtica a diferents escales.

Equitat de gènere i d'opcions afectivosexual

- Revisió de les situacions de desigualtat, discriminació i violències que patim, vivim o percebem.
- Caracterització de les discriminacions i violències explícites, estructurals i simbòliques en entorns socials, mediàtics i digitals. **[ESS]**
- Anàlisi de casos concrets de desigualtat, discriminacions i violències en l'entorn escolar, local o global.
- Debat argumentat sobre opcions i propostes que afavoreixin la reducció de les desigualtats i les discriminacions en el context analitzat.
- Participació i compromís en projectes i accions concretes orientades a la seva eliminació.

Bloc 2: Societat i territoris

Recerca en les ciències socials

- Anàlisi d'un problema social rellevant amb identificació de causes, conseqüències, actors implicats i relacions de poder. **[ESS]**
- Relació entre les conclusions obtingudes i el coneixement i les interpretacions ja construïdes socialment i científica.
- Elaboració de conclusions i interpretacions complexes.
- Valoració dels impactes i beneficis socials que poden tenir aquestes conclusions.
- Valoració dels conflictes, debats i reflexions que poden obrir aquestes conclusions.
- Difusió de conclusions fonamentades en evidències, individualment i en equip, i reflexió sobre l'entorn social al qual es dirigeixen. **[ESS]**
- Integració de conceptes clau de les ciències socials en l'anàlisi i en l'argumentació pròpia.
- Aplicació del vocabulari disciplinari adequat en la comunicació oral, escrita i visual dels resultats de la recerca.

Fiabilitat de les fonts

- Valoració de la fiabilitat, l'autoria i la intencionalitat de les fonts utilitzades en la construcció del coneixement social.
- Anàlisi de narratives mediàtiques sobre problemes socials rellevants, i detectar interessos i perspectives implícites. **[ESS]**
- Formulació argumentada de possibles solucions i alternatives als problemes analitzats, fonamentada en evidències contrastades.

Consciència històrica

- Anàlisi de les continuïtats, canvis i estructures socials subjacents que expliquen la configuració actual del problema.
- Formulació de judicis propis fonamentats en evidències històriques contrastades.
- Argumentació i defensa oral i escrita de posicionaments propis en espais de debat com a pràctica de ciutadania crítica i democràtica, amb actitud dialogant i rigorosa.

Transformació i revolució

- Interpretació dels ritmes del canvi històric (reforma, revolució, transició) en relació amb els contextos socials i polítics contemporanis.
- Valoració de l'impacte dels processos de transformació en diferents grups socials, amb identificació de desigualtats i conflictes.
- Anàlisi comparativa de processos de transició, revolució i resistència a Catalunya i Espanya en relació amb el context internacional.
- Identificació dels actors socials implicats i de les relacions de poder presents en aquests processos.
- Establiment de connexions entre els processos contemporanis a Catalunya i Espanya i les dinàmiques polítiques, econòmiques i socials globals.
- Interpretació crítica de les narratives sobre aquests processos a partir de fonts diverses i perspectives historiogràfiques diferents, i identificació de possibles absències o invisibilitzacions en els relats històrics.

La construcció de les democràcies

- Caracterització dels règims totalitaris del segle XX, atenent les seves característiques comunes de control polític, repressió i propaganda, i les seves diferències ideològiques (feixisme o socialisme). **[ESS]**
- Contextualització d'aquests sistemes en un marc de recerca de nous models polítics i comparació amb les propostes del socialisme utòpic.
- Identificació dels principals processos de canvis i transicions de sistemes democràtics a sistemes totalitaris i de sistemes totalitaris a democràtics.

- Valoració del paper de les lluites per la llibertat, la igualtat i els drets humans en contextos de repressió i control, i del seu procés inacabat.
- Distinció entre processos d'evolució democràtica i dinàmiques d'involució o regressió de drets.
- Anàlisi dels avenços i limitacions de les democràcies actuals en relació amb la participació política, la igualtat efectiva i la garantia de drets. [ESS]
- Identificació dels reptes pendents de les democràcies contemporànies en el context local, estatal i global, en un context de governança global i interdependència entre societats.
- Formulació de judicis fonamentats sobre l'estat actual de les democràcies i els totalitarismes, a partir d'evidències i indicadors contrastats.
- Proposta de models polítics i socials ideals, i valoració de la participació i la representació equilibrada de tots els col·lectius.

Sostenibilitat i producció d'aliments

- Valoració crítica de les mesures, els acords i les polítiques orientades a reduir les emissions d'efecte hivernacle i mitigar els impactes del canvi climàtic.

Conflictes i violències al món actual

- Anàlisi multicausal de conflictes i violències dels segles XX i XXI amb identificació de factors polítics, econòmics, territorials, culturals i ideològics. [ESS]
- Identificació dels actors implicats i de les relacions de poder presents en els conflictes.
- Interpretació de les conseqüències socials, humanitàries, econòmiques i ambientals dels conflictes en diferents escales territorials, considerant també els impactes diferenciats sobre diversos col·lectius.
- Anàlisi crítica de narratives i representacions mediàtiques dels conflictes amb identificació de biaixos i interessos.
- Establiment de connexions entre conflictes passats i dinàmiques geopolítiques actuals.
- Anàlisi de les responsabilitats individuals, col·lectives i institucionals en els processos de genocidis, ecocidis i epistemicidis.
- Valoració de la memòria històrica, la reparació i la justícia internacional com a mecanismes de garantia de drets humans.
- Anàlisi de les condicions que afavoreixen la transformació no violenta dels conflictes.
- Valoració crítica de la cultura de la pau com a alternativa als models de resolució basats en la violència.
- Formulació de propostes de gestió dialogada dels conflictes en l'entorn proper i global.

Sistemes econòmics i desigualtat

- Definició i contextualització de la subordinació econòmica i cultural en el marc de la globalització.
- Identificació de mecanismes contemporanis de dependència financera, tecnològica, productiva i cultural entre territoris.
- Reconeixement de formes de subordinació econòmica i cultural del nostre entorn i en les nostres realitats properes.
- Anàlisi de casos concrets de processos de descolonització, per veure com sorgeixen les noves formes de subordinació econòmica i els moviments de col·laboració o resistència. [ESS]
- Anàlisi interseccional dels efectes de la subordinació econòmica i cultural sobre diferents col·lectius socials.
- Identificació dels principals assoliments en drets laborals i socials com a resultat de mobilitzacions col·lectives.
- Anàlisi dels èxits, els límits i les tensions actuals de l'estat del benestar. [ESS]
- Valoració dels reptes pendents en matèria de drets socials, desigualtat, violències, precarització del treball i desigualtat de gènere en el món laboral. Reconeixement de la situació dels països i les seves fronteres com a canviants.

Geopolítica i globalització

- Caracterització de la geopolítica del segle XX en el context històric, econòmic, polític i social.
- Caracterització de la política de blocs, els processos de descolonització i la creació d'organismes internacionals. [ESS]
- Valoració de les conseqüències d'aquests conflictes en el món actual.

Catalunya i Espanya a l'època contemporània

- Reconeixement dels conflictes d'època contemporània com a disputes pels models de societat i projectes de futur, en un context de canvis marcat per la industrialització i l'imperialisme.
- Caracterització i diferenciació dels conceptes de democràcia, dictadura, república, cop d'estat, guerra i transició.
- Anàlisi comparativa del sistema de la Restauració, la Segona República i del franquisme a partir de l'estructura política i les polítiques econòmiques i socials, incloent-hi les polítiques de gènere i dels models familiars promoguts per cada règim. [ESS]
- Ubicació del paper dels nacionalismes, del comunisme, l'anarquisme i el feixisme en aquests processos.
- Relació del context català i espanyol amb el context europeu i internacional.

- Reflexió sobre la importància de la memòria històrica i la interpretació del passat per a la societat actual i la projecció de futur.
- Reflexió sobre el paper dels moviments i les lluites socials en la conquesta de drets col·lectius.
- Valoració del procés històric dels catalanismes i de la seva relació amb els moviments socials, culturals i artístics.
- Reconeixement de l'origen, els agents, les causes, les conseqüències i la situació actual de diferents moviments i lluites socials d'època contemporània. **[ESS]**
- Comparació d'aquests moviments històrics amb el seu estat actual: reivindicacions, drets aconseguits, seguiment.
- Valoració de les vivències i les experiències de persones properes vinculades a aquests moviments.
- Reflexió sobre els moviments i les lluites amb què ens voldríem comprometre per vetllar per un futur més just.

Paisatge i territori

- Caracterització de les causes i les conseqüències dels processos de despoblament rural i concentració urbana a diferents escales.
- Valoració dels impactes i els efectes de la concentració urbana en el medi, el territori, els ecosistemes, els paisatges i en la garantia dels drets fonamentals de la població.
- Reconeixement del territori català en la seva diversitat orogràfica, de distribució demogràfica i d'Administració política.
- Identificació de les principals dinàmiques demogràfiques, econòmiques i de mobilitat del territori. **[ESS]**
- Caracterització de les dinàmiques i els reptes de la despoblació rural, la concentració urbana, la gentrificació, la turisticació, l'estacionalitat turística, així com les fluctuacions estacionals de la població que provoquen.
- Anàlisi i valoració de bones pràctiques territorials orientades a la revitalització rural i a la reducció de desigualtats urbanes, amb identificació dels factors que n'expliquen l'èxit.
- Relació de les dinàmiques demogràfiques i de mobilitat amb reptes associats a la gestió forestal, hídrica, energètica i d'infraestructures.
- Debat sobre un conflicte local relacionat amb la gestió territorial, i valoració dels reptes, els punts de vista i les implicacions socioambientals de les propostes.

Perspectiva de gènere

- Interpretació de les posicions dels règims polítics dels segles XX i XXI amb relació als rols de gènere, les diversitats sexoafectives i els drets sexuals.

- Debat sobre la situació actual de reivindicació o qüestionament de drets relacionats amb el gènere o l'opció afectiva i sexual, a Espanya i a altres països del món. [ESS]
- Proposta d'accions individuals o col·lectives concretes per fer front a violències de gènere explícites, estructurals i simbòliques de l'actualitat.
- Revisió de la perspectiva androcèntrica de relats històrics i culturals, i dels elements mediàtics, com ara pel·lícules, novel·les, cançons i obres d'art, entre d'altres.
- Reconeixement d'experiències d'agència i aportacions femenines, individuals i col·lectives, en tots els contextos sociohistòrics treballats. [ESS]
- Identificació de moviments de resistència, lluita i organització col·lectiva per respondre a les discriminacions i violències patriarcals en els contextos sociohistòrics.

Salut, ciència i tecnologia

- Valoració d'alguns conflictes bèl·lics, socials, polítics o econòmics vinculats al descobriment, la invenció o els usos d'elements tecnocientífics, o a l'extracció dels materials i les energies necessaris per construir-los o fer-los funcionar.
- Debat sobre el paper que tenen i haurien de tenir les ciències i les tecnologies en les societats actuals i en les vides concretes. [ESS]
- Presa de decisions sobre els usos i el consum d'elements tecnològics, i sobre la relació quotidiana que volem tenir amb els coneixements científics.
- Relació de conflictes ambientals i bèl·lics amb l'extracció de materials i matèries usats en tecnologia i indústries.
- Debat sobre implicacions ètiques i bioètiques en alguns dilemes i conflictes actuals i futurs, relacionats amb les ciències i les tecnologies, locals o globals. [ESS]

La memòria democràtica

- Identificació de situacions properes on pugui analitzar-se la complementarietat entre història i memòria històrica. [ESS]
- Valoració crítica de conflictes i debats actuals amb relació a la història i la memòria.
- Anàlisi d'un context o fenomen proper a través dels relats i les memòries plurals de les persones que els van viure, i identificació de possibles absències. [ESS]
- Valoració dels mecanismes de preservació de les memòries plurals.
- Reflexió sobre la importància que té la memòria per a les societats, i especialment en el cas de col·lectius minoritzats, vençuts o que han patit violències.
- Compromís amb la preservació de les memòries plurals.
- Reflexió sobre les funcions de la memòria històrica en les societats, i especialment en el cas de col·lectius minoritzats, vençuts o que han patit violències.

- Reflexió sobre el paper de la memòria històrica per entendre el present i projectar el futur.
- Identificació de projectes i programes concrets de recuperació i preservació de la memòria històrica, especialment en entorns de postconflicte.
- Anàlisi dels debats i els conflictes amb relació als projectes i les lleis de memòria històrica en funció de les seves implicacions de futur. [ESS]
- Projectió d'escenaris de futur possibles i desitjables amb relació a la memòria històrica.

Bloc 3: Compromís cívic

Dignitat humana i drets universals

- Debat sobre els principals reptes de l'actualitat en la garantia dels drets humans en el present i en el futur.
- Reflexió sobre les responsabilitats personals i col·lectives en la garantia dels drets humans i la denúncia de les seves vulneracions. [ESS]
- Valoració de situacions d'injustícia i vulneració de drets, amb elaboració de posicionaments crítics propis.
- Desenvolupament d'una actitud de corresponsabilitat i denúncia davant les vulneracions de la dignitat humana.

Pluralitat i riquesa culturals

- Anàlisi de les relacions de poder en la construcció dels estats nació i les identitats nacionals. [ESS]
- Estudi i reconeixement de situacions en què la construcció estatal desencadena processos de subordinació o resistència.
- Valoració de la lluita pels drets lingüístics, culturals i nacionals.

Cultura i inclusió

- Identificació dels mecanismes estructurals que provoquen exclusions en col·lectius específics.
- Participació en campanyes i accions que treballin a favor de la plena igualtat i inclusió en l'entorn escolar i proper, com a exercici de participació ciutadana crítica. [ESS]
- Desenvolupament d'una mirada crítica contra els prejudicis que pateixen els col·lectius minoritzats i els discursos que els fomenten. [ESS]
- Adopció d'actituds d'obertura real a la diversitat cultural i de maneres de ser i de viure com a base per a la convivència democràtica.

Equitat de gènere

- Caracterització de les violències masclistes, homòfobes i transfòbiques en el marc de societats patriarcales i binàries. [ESS]
- Anàlisi de casos reals de violència masclista, homòfoba i transfòbica.
- Rebuig de manera clara de qualsevol tipus de violència masclista, homòfoba i transfòbica. [ESS]
- Estudi de casos reals per identificar els principals motius de discriminació per sexe, identitat de gènere, expressió de gènere o orientació sexual.
- Anàlisi interseccional dels efectes de la discriminació sobre diferents col·lectius.
- Posicionament crític davant els casos de discriminació per raons de sexe, expressió de gènere o orientació sexual, i proposta de mesures que en promoguin la igualtat en l'entorn proper.
- Anàlisi de casos reals de violència masclista, homòfoba i transfòbica per caracteritzar, identificar i denunciar el tipus de violència i vulneració de drets que s'ha exercit.
- Incorporació de models i d'històries de vida que exemplifiquin processos de resistència i contribució a la igualtat i al reconeixement de drets, com a referents positius.
- Valoració de la responsabilitat col·lectiva i individual en l'adopció de postures de respecte, defensa dels drets i empoderament de les persones afectades per aquestes discriminacions.
- Rebuig de manera clara de qualsevol tipus de violència masclista, homòfoba i transfòbica. [ESS]

Responsabilitat ecosocial

- Participació activa en projectes en defensa de la justícia climàtica o ambiental, havent-ne analitzat les implicacions.
- Desenvolupament d'accions de difusió a l'institut adreçades a professorat o famílies per implicar més gent en accions reals en defensa del medi i la justícia ambiental.

Ciutadania i compromís cívic

- Anàlisi de situacions de resolució de conflictes escolars i comunitaris a través de la mediació i promovent la convivència i la responsabilitat col·lectiva. [ESS]
- Ús de la mediació per resoldre conflictes en l'àmbit escolar i comunitari.
- Participació activa en projectes de l'entorn proper que lluitin per l'equitat i la no-discriminació. [ESS]
- Valoració de l'impacte de les iniciatives en la pròpia experiència i en la de les altres persones.

- Reflexió sobre la importància del suport comunitari en les vides personals i col·lectives.
- Anàlisi de situacions de garantia desigual dels drets humans, en funció de desigualtats socioeconòmiques, de gènere, territorials o racials, entre d'altres.
- Qüestionament de l'impacte desigual del funcionament democràtic sobre diferents col·lectius, territoris i pobles.
- Reflexió sobre les situacions que causen retrocessos en la lluita pels drets humans i la consolidació de societats justes i democràtiques. [ESS]
- Propostes de millora per a l'assoliment dels drets humans i de millora de la qualitat democràtica que incorporin mecanismes de participació, transparència i corresponsabilitat.

El patrimoni cultural i artístic

- Implicació activa en la seva preservació, difusió i valoració, incorporació de mirades diverses i foment de la seva accessibilitat i la inclusió. [ESS]
- Impuls de debats i propostes relacionades amb la creació, la valoració, la conservació, la reapropiació o la divulgació de patrimoni local per a l'enfortiment de relacions comunitàries.

Ciutadania ètica digital

- Interpretació dels principals reptes socials vinculats a aquestes tecnologies, a partir de l'experiència pròpia i de les teories filosòfiques que els aborden.
- Valoració de les legislacions i les propostes de legislació i regulació sobre les xarxes socials i la indústria tecnològica.
- Debat sobre alguns dels principals reptes i les accions i decisions concretes que s'hi vinculen. [ESS]
- Valoració del paper que té i que pot tenir en un futur la intel·ligència artificial, i considerar a quins àmbits els manca una perspectiva ètica, com ara el consum energètic, l'ús de dades biomètriques, la suplantació d'identitats, entre d'altres.

Les cures i la comunitat

- Reconeixement dels humans com a interdependents.
- Reflexió sobre la precarietat i la falta de reconeixement dels treballs de cures en la nostra societat.
- Valoració crítica de la manera com es distribueixen les tasques de cura a la societat i del seu impacte segons el gènere, edat o context socioeconòmic.
- Identificació de quines necessitats té la nostra comunitat i entorn i reconeixement de desigualtats i vulnerabilitats.
- Propostes d'actuació per contribuir a la millora, cura i benestar dels membres de la comunitat i entorn des de la perspectiva de la corresponsabilitat. [ESS]

- Assumpció de responsabilitats en la cura i el benestar en la comunitat escolar i l'entorn social.
- Identificació i reconeixement de les necessitats i aportacions de les persones de diferents generacions.
- Reconeixement dels beneficis i característiques del voluntariat com a compromís evitant el paternalisme i la caritat.
- Valoració de l'intercanvi de sabers i experiències entre generacions.
- Participació en activitats intergeneracionals, des de la perspectiva de la reciprocitat i aprenentatge mutu. [ESS]

Benestar i sensibilitat

- Escolta i respecte de les necessitats i voluntats de les altres persones. [ESS]
- Desenvolupament d'una actitud respectuosa davant la diversitat d'identitats, experiències i realitats.
- Reflexió sobre els interessos polítics i econòmics que hi ha darrere els discursos mediàtics que fomenten prejudicis, estereotips i relats d'odi.
- Reconeixement de les visions, perspectives, coneixements i experiències d'altres persones.
- Elaboració de contrarelats a partir de mirades diverses i experiències plurals d'acord amb la defensa dels drets humans. [ESS]
- Identificació dels factors socials, estructurals i personals que afecten la salut física i mental.
- Reconeixement de bones pràctiques i hàbits de cura personal i col·lectiva.
- Incorporació d'hàbits saludables i consciència de la dimensió personal i comunitària de la salut. [ESS]